

Szakdolgozat

Tóth Blanka Flóra

tanító szak

Neveléstudományi Intézet

Kaposvár 2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus

Tanító, Pedagógiai Kar

**”Kizökkent az idő”. A Covid-19 járvány hatása az általános
iskolai oktatásra egy dél-dunántúli kisvárosban.**
Szakdolgozat

Belső konzulens: Dr. Molnár Gábor PhD, egyetemi docens.

Külső konzulens:

Készítette: Tóth Blanka Flóra

GYLNML

nappali

Intézet/Tanszék: Neveléstudományi Intézet Anyanyelvi és Gyermek kultúra Tanszék

Kaposvár

2023

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	1
1.1. Témaválasztás indoklása	1
1.2. Célkitűzések	2
2. KORONAVÍRUS ÉS OKTATÁS	4
2.1. Az új típusú koronavírus és a vírushelyzet	4
2.2. A koronavírus ellen hozott magyar intézkedések és azok oktatási vonatkozásai	5
2.3. A digitális oktatásra történő átállás	6
2.3.1. A digitális tanári kompetenciák és felkészültség az oktatás terén	7
2.3.2. A digitális oktatás előnyei és hátrányai	10
2.3.3. A vírushelyzeti digitális oktatásra történő átállás vesztesei és negatív következményei	11
2.3.4. A digitális átállás pozitív tapasztalatainak jövőbeli hasznosíthatósága	13
3. KUTATÁSMÓDSZERTAN	14
3.1. A kutatás anyaga és tárgya	14
3.2. Kutatási kérdések és hipotézisek	14
3.3. Minta	16
3.4. Módszertan	16
3.5. Az elemzés módszertana	18
4. A VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI	19
4.1. A pedagógusok demográfiai mutatói	19
4.2. Digitális átállás és oktatás	23
4.2.1. A pedagógusok érzelmei az átállással kapcsolatban	23
4.2.2. A távolléti oktatáshoz rendelkezésre álló eszközök és intézményi támogatás	27
4.2.3. Oktatási módszerek és programhasználat	31
4.3. A digitális átállás következményei a pedagógusok munkaadó intézményeiben	34
5. CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS	36
6. SYNTHESIS	38
7. FELHASZNÁLT IRODALOM	40
8. MELLÉKLETEK	43

1. BEVEZETÉS

2020 márciusában az emberek élete szinte az egész világon hatalmas változáson esett át a pandémiás helyzetnek köszönhetően. A kihívásokkal nem csak az egészségügy és a gazdaság szereplői szembesültek, hanem ez az új és váratlan helyzet az oktatási intézményeket és a pedagógusokat is kihívások elé állította. Világszinten egyik napról a másikra kellett a jogalkotóknak, majd az oktatási intézményeknek a kialakult helyzethez alkalmazkodniuk. Hazánkban 2020 tavaszán vezették be a kijárási korlátozásokat, majd az iskolák bezárása is szükségessé vált a lakosság egészségvédelme érdekében. A kormány 2020. március 13-án jelentette be, hogy digitális távoktatásra kell átállniuk az iskoláknak március 16-ától, hétfőtől. Ez azt jelentette, hogy a kialakult helyzethez való alkalmazkodásra, valamint a tantermen kívüli digitális munkarendhez való igazodásra az oktatás valamennyi szereplőjének egyetlen hétvége állt a rendelkezésére (Lendvai, 2023).

Az átállás az általános és középiskolákat, felsőoktatási és szakképzési intézményeket egyaránt érintette. Bár a hirtelen átállás nem ment egyszerűen, a pedagógusok és a diákok több negatívumát tapasztalták, azonban arról sem szabad megfeledkezni, hogy a digitális és távoktatásnak számos előnye van, az ismeretátadás egy fontos alternatívája lehet.

1.1. Témaválasztás indoklása

A szakdolgozat témájaként több tényező miatt választottam a koronavírus általános iskolai oktatásra gyakorolt hatásának vizsgálatát. Egyrészt egy még nagyon friss, hatásait (leginkább negatív hatásait) jelenleg is éreztető témáról van szó. Bár az oktatási intézmények már visszaálltak a jelenléti oktatásra, de a korábbi váratlan digitális átállás többek között a diákok tudására, teljesítményére, készségeire jelentős negatív hatást gyakorolt, mellyel most kell megküzdenniük a pedagógusoknak. A pandémia alatt történő átállás rámutatott, hogy oktatási rendszerünk nem tud egy, a koronavírus okozta krízishelyzethez hasonló helyzetet megfelelően kezelni. Egyrészt azért, mert az intézmények nem rendelkeztek megfelelő stratégiai tervvel helyzet kezelésére, a családok és a munkahelyek, de a törvényhozó sem állt arra készen, hogy megfelelő támogatást tudjon nyújtani, biztosítsa azokat a körülményeket, melyek a gyermekek hatékony oktatásához szükségesek lettek volna. A pedagógusoknak is fel kellett adniuk addigi megszokásaikat, és egy idegen környezetben kellett kipróbálniuk magukat. A szakmai kíváncsiság is motivált arra, hogy megvizsgáljam, a digitális oktatásra való átállás hogyan

történt meg lakóhelyem, Dombóvár általános iskoláiban. Az átállásban több pedagógus ismerősöm is érintett volt, akiktől rengeteget hallottam a nehézségekről, azonban a szülő-diák oldalba is betekintést nyertem. Az ismeretségi körömben többeknek okozott gondot gyermekük otthoni tanulásának biztosítása, a gyermek felügyeletének ellátása, a szükséges eszköz biztosítása, stb.

A kutatást továbbá indokoltta még az is, hogy egyre többen vélik úgy, a mai munkaerőpiaci elvárásokhoz, a modern szakképzés igényeihez úgy tudunk a leginkább alkalmazkodni, ha az oktatást modernizáljuk, melynek véleményem szerint már az alapfokú oktatás szintjén el kell kezdődnie. Ez a modernizáció véleményem szerint egyrészt az infokommunikációs technológiák használatát, hatékonyabb pedagógiai módszerek alkalmazását, új, digitális tanulási környezetet stb. egyaránt kell, hogy jelentse. Századunkban a technológia mind gyorsabban fejlődik, melynek eredményeit az oktatás során is fel kell használni. Korábban általánosnak mondható nézet volt, hogy a tanítási-tanulási folyamat (a tanító által kitűzött, illetve a tanuló által igényelt célok együttese) sikere csupán a megfelelő kvalitásokkal rendelkező pedagógusokon múlik, de mára ez az elképzelés teljes mértékben megdőlt. Jelenleg egyre inkább a tanuló, az oktatott személy kerül a középpontba. A távoktatás során digitális oktatás történik digitális tananyagokkal és tartalmakkal, melyek egyrészt a szükséges ismereteket, információkat másként továbbítják és tartalmazzák, másrészt elsődlegesen a tanulók belső motivációira építenek. A diákok belső motivációra gyakorolt hatást lehetne felhasználni a már, a digitális átállás során használt programok, alkalmazások tapasztalatainak felhasználásával az oktatás hatékonyabbá tételére.

1.2. Célkitűzések

A témaválasztásommal a 2020 márciusában kialakult helyzetre kívántam reflektálni, valamint megvizsgálni annak az általános iskolai oktatásra, a pedagógusok munkájára gyakorolt hatását az általam választott településen, Dombóváron. A dolgozatban céлом volt a digitális átállás pozitív és negatív hozadékait egyaránt vizsgálni, feltárni, hogy jelenleg milyen következményei vannak a korábbi távoktatásnak. Elsősorban a dombóvári általános iskolákban dolgozó pedagógusokra fókuszálva kívántam megvizsgálni, hogy mekkora nehézséget jelentett az a számukra, hogy egy teljesen más közegben (digitális térben) és addig ismeretlen programokkal kellett végezniük munkájukat. Arra is választ kívántam kapni, hogy az intézmények elgondolkodtak-e azon, hogy a digitális oktatás pozitívumait, előnyeit beépítsék

későbbi oktatási stratégiájukba. Kérdéseim megválaszolásához kérdőíves kutatás végeztem a dombóvári pedagógusok körében.

A kutatás megkezdése előtt több kérdés merült fel bennem a témával kapcsolatban, melyek alapján a hipotéziseimet is megfogalmaztam. Ezeket a dolgozat kutatásmódszertani részében ismertetem. Célom, hogy a hipotézisem helytállóságát a primer kvantitatív kutatás eredményeivel igazoljam vagy cáfoljam. Angol műveltségterületem miatt szerepel a dolgozatban az angol nyelv.

2. KORONAVÍRUS ÉS OKTATÁS

A Kínában 2019-ben megjelenő új típusú koronavírus, bár akkor még senki sem sejtette, teljesen átírta az emberek életét, a társadalmat, a gazdaságot és az oktatást egyaránt érintette, miközben rengeteg halálos áldozatot követelt. Egy, a világ egészét, valamennyi országot érintő járványhelyzet alakult ki. A SARS-CoV2 megjelenése rávilágított arra, hogy a világjárványok az országokat, a társadalmat és a gazdaságot érintő globális kockázatok között lehetséges alternatívaként jelennek meg.

A koronavírus új típusának megjelenését követően először egészségügyi kérdések kerültek a figyelem középpontjába, de utána igen hamar különféle tudományok szakemberei voltak kénytelen következményeivel, megjelenésének negatív hatásaival foglalkozni. A koronavírus globális jelenségként az országok oktatási rendszereit is negatívan érzékelték, így a kihívásokra és nehézségekre egyik percről a másikra kellett a szakembereknek megoldást találniuk. Válaszul az Európában 2020 februárjában kezdődött vírusjárványra, összesen 188 országban zárták be az iskolákat, ami közül 1,6 milliárd gyermekre és családjaikra volt hatással. 2020 őszén ugyan nagyrészt kinyitottak az európai iskolák, de a járvány második hulláma az addig szinte érintetlen Kelet-Közép-Európát teljesen elsöpörte, így szükségessé vált a digitális oktatásra való visszaállás (Lannert, 2022).

2.1. Az új típusú koronavírus és a vírushelyzet

2019 végén Kínában egy új típusú koronavírus ütötte fel a fejét, mely először Vuhan városában, Hupej tartományban jelent meg. Az emberiséget az elmúlt évtizedekben már több különféle járvány is sújtotta, de az a járvány a történelemben eddig példátlanul tekinthető, már csak azért is, mert olyan eseményekhez vezetett, melyekre a II. világháború óta nem volt példa (Kis és Bana, 2020).

A Covid-19 betegséget okozó vírust a WHO, az Egészségügyi Világszervezet, valamint a kutatók egy új típusú koronavírusként azonosították. A vírust a kutatók SARS-CoV-2-ként nevezték el. Az emberekre ható úgynevezett humán koronavírusoknak 7 típusa ismert jelenleg, melyek közül a SARS-CoV-2 az egyik. A koronavírusok egy nagy víruscsoportba tartoznak, melyek állatokon és embereken okoznak tüneteket. A humán típusú, emberekre veszélyes koronavírusok közül több is okoz légúti fertőzéseket, csak azok súlyossága eltérő. A koronavírusok csoportjába tartozó vírusok burkolt vírusok, melyek kívül egy kétrétegű lipidbevonattal rendelkeznek. A kettős lipidréteg miatt a vírus meglehetősen sérülékeny,

könnyen megsemmisül szappan vagy alkohol, UV-fény, hő, stb. hatására. Amennyiben a burok megsemmisül, úgy a vírus is elveszíti a fertőző képességét. (Tork, 2020).

Az új kór enyhe és halálos lefolyású is lehet. A vírussal kapcsolatban a legfenyegetőbb tényező, hogy nagyon gyorsan terjed személyek között, leginkább az emberek közötti érintkezéssel, de az állat-ember közötti terjedés is előfordul. A fertőzés cseppfertőzéssel terjed, leggyakrabban a vírus köhögéssel vagy tüsszögéssel kerül átadásra. A tünetmentes fertőzöttek is képesek a vírus továbbadására. Jelenlegi információk alapján kijelenthető, hogy ez a vírus az influenzánál hatékonyabban terjed, ugyanakkor terjedésének volumene elmarad a kanyaróétól. A vírus átadását annál inkább valószínűsíthető az emberek között, minél közelebbi a közöttük lévő fizikai kapcsolat, illetve minél tovább tart a közöttük lévő interakció. Több különböző tényezőtől függ a koronavírusok túlélő képessége, így a hőmérséklettől, a páratartalomtól, stb. A humán koronavírusok, így a jelenlegi SARS-CoV-2 számára különösen előnyös az alacsony hőmérséklet. A vírus akár több napig is életképes, nem csak a levegőben, hanem bizonyos felületeken is, így például a műanyagon, a fémén és az üvegen. A papír felületeken kevésbé marad meg a vírus, csak pár óráig és az ilyen felületekhez érve is kevésbé fertőz. (Tork, 2020)

A terjedés és a fertőzés egyik kivédése a megfelelő távolság megtartása, valamint nagyon hasznos a védekezésben a rendszeres szellőztetés, és a zárt és kisméretű helyiségek kerülése. A vírus közvetve, tárgyak megérintésével is terjed (Tork, 2020).

2.2. A koronavírus ellen hozott magyar intézkedések és azok oktatási vonatkozásai

A koronavírus valamennyi európai országban megjelent, arra eltérő módon, eltérő gyorsasággal és szigorral reagáltak, de hasonló vonásokat is fel lehet fedezni. A hazai intézkedések az osztrák mintát követték (Kis és Bana, 2020), az itthoni védelmi politika fő ismérve a gyors reakció volt.

Már a kezdeti szakaszban, a járványhelyzet bejelentését követően számos intézkedést hoztak, elsősorban a Covid-19 által leginkább veszélyeztetett lakosság (65 év feletti, krónikus szív- és érrendszeri betegségekben szenvedők) védelme céljából. Az első intézkedések egészségügyi célból születtek, majd azt követően már más területeket, például az oktatást is érintették. Összességében a Kormány által bevezetett általános intézkedések alapjaiban változtatták meg az emberek hétköznapijait (Kis és Bana, 2020).

Itthon már a kezdeti szakaszban, a járvány bejelentését követően több intézkedést hoztak, elsősorban egészségügyi céllal, majd az intézkedések az oktatást is érintették. A kutatók között nincs konszenzus azzal kapcsolatban, hogy a lehetőségeihez képes gyorsan vagy lassan reagált

a Kormány. Parragh, Báger és Tóth (2020) különféle példákkal alátámasztva amellet érvel, hogy a politikai vezetés mindent megtett annak érdekében, hogy egyrészt megvédje a lakosok egészségét, másrészt intézkedéseivel megőrizze a korábbi eredményeket, például a gazdaság terén. A védelem égisze alatt következett be a hazai oktatás történelmének fontos eseménye, mert a magyar pedagógia fontos mérföldkövéhez érkezett 2020. március 16-án. A kormány digitális munkarend kialakítását rendelte el március 13-ai hatállyal, melynek következményeként nem vehettek részt jelenléti oktatásban az általános iskolás és középiskolás tanulók, valamint az egyetemi hallgatók. A tanulás és tanulmányi követelmények elsajátításának lehetőségeit távoktatási formában voltak kötelesek biztosítani az intézmények (Bartal és Kolacsek, 2021). A bejelentés idején már a világon a tanulók 43%-a volt hasonló helyzetben, majd március végére a diákok 84%-a vett részt digitális oktatásban. Összességében azt lehet mondani, és ezt vallja a szakma is általánosságban, hogy azokat a problémákat, amik az első hullám idején merültek fel, jól kezelte hazánk és más országokkal ellentétben a járványügyi adatok is sokkal kedvezőbbek voltak (Nahalka, 2021).

2.3. A digitális oktatásra történő átállás

Az országok digitális oktatásra történő átállásra való felkészültségét meghatározta a digitális eszközökhöz való hozzáférés, valamint az, hogy az adott országban milyen gyakran használják az infokommunikációs technológiát. Hazánk a digitalizáció lehetőségei és kockázatai tekintetében is meglehetősen rosszul teljesít. A digitális átalakulás kockázatai tekintetében az OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet)) több dimenzió mentén is tipizálta az országokat, így megállapították, hogy a kelet-közép-európai régió országaira alacsony digitális lehetőségek jellemzi, kivéve Észtországot. Hazánkra emellett magas kockázat és szerény lehetőségek jellemzőek, ami magas internet-használati egyenlőtlenségekkel is társul. További probléma, hogy a gyerekeket az online kockázatok, a rendkívül magas arányuk az internetezők között, az őket érő internetes zaklatás; különösen érintik. Az OECD emellett egy digitális kereket is készített az országokról, melyen a fehér sáv a hiányzó információkat jelöli és ilyenből jó pár felmerül Magyarország esetében, például a digitális készségekről, digitális felkészültségről sincsen információ (Lannert, 2022).

A következő alfejezetekben a hazai digitális oktatásra történő átállás kardinális kérdéseivel foglalkozom, így ismertetem, hogy mennyire voltak az intézmények felkészülve a pandémia alatt kialakult váratlan helyzetre, az érintett pedagógusok digitális kompetenciája milyen képet

mutatott, a digitális oktatás milyen előnyeivel és hátrányaival szembesültek a szereplők, kik voltak az átállás vesztesei, valamint milyen negatív következményei voltak, vannak és lesznek a távolléti oktatásnak. A sok negatív ellenére számos olyan megoldás és gyakorlat is született, melyeket felhasználva a jövőben hatékonyabbá lehet tenni a diákok oktatását.

2.3.1. A digitális tanári kompetenciák és felkészültség az oktatás terén

Az Európai Bizottság 2018 elején adta ki a Digitális Oktatási Cselekvési Tervet, melynek fő célja az volt, hogy iránymutatást adjon az oktatási és képzési rendszerekben részt vevőknek arra vonatkozóan, hogyan vehetik hasznát az innovatív és digitális technológiai megoldásoknak, valamint hogyan fejleszthetik azokat a digitális kompetenciáikat, melyek elengedhetetlenek a mindennapi élethez a gyorsan változó világunkban. Mindez előrevetítette a digitális technológiák oktatási rendszerrel összefüggő relevanciáját. Hogy érthetővé váljon, miért tartja a Bizottság és a tagországok nélkülözhetetlennek a digitális oktatás kérdésének tárgyalását, röviden az iskolákat érintő és bennük végbemenő változásokról szükséges szólni (Köpeczi-Bócz, 2018). Az iskola fogalma szorosan kapcsolódik a tanuláshoz a modern társadalmakban, valamint elvárás vele szemben, hogy olyan készségekkel, képességekkel vértessze fel a tanulókat, melyeket utána a társadalom tagjaként hatékonyan tudnak használni. A tanulás fogalma is tágabban értelmezendő ennek következményeként, mely akkor tekinthető eredményesnek Báthory Zoltán (2000) szerint, ha „minden pszichikus folyamat aktivitásának összehatásaként jön létre: nem csupán vagy nem főként a figyelem és az emlékezet szerepe jelentős” (Báthory, 2000: 26-27.) benne. A digitális technológia hatására továbbá beszűkül az iskolai tér, míg vele szemben folyamatosan tágul a virtuális tér. Ahhoz, hogy a diákokat fel tudjuk vértetni a globális világban szükséges tudással az iskolának és a nevelési-oktatási folyamatnak is át kell alakulnia (Köpeczi-Bócz, 2018), a tanár-diák szerepekben és kapcsolatban is változásoknak kell bekövetkeznie. Ez egy olyan folyamat, aminek már jó ideje zajlania kellene hazánkban is, de sajnos eddig még csak kezdetleges változások történtek, melyek megmagyarázzák, hogy miért érte annyira váratlanul a magyar iskolákat és a pedagógusok többségét a pandémia időszakában a digitális oktatásra történő átállás.

Az előbbieken leírtak egy korszerű pedagógiai kultúrát feltételeznek, mellyel az oktatás folyamatossága biztosítható (Symenoidis, Francesconi & Agostini, 2021). Ilyen feltétel Nahalka (2021) szerint nem áll rendelkezésre Magyarországon, melynek okait az oktatáspolitikában kell keresni. A digitális oktatásra történő átállás sikerességével kapcsolatban az egyik fontos és alapvető kérdés az volt, hogy a pedagógusok milyen digitális kompetenciákkal rendelkeznek, illetve a hazai oktatáspolitikai milyen programokat hirdetett

annak érdekében, hogy a tanárok kompetenciái ezen a területen fejlődni tudjanak, megfelelő szintet érjenek el, valamint megteremtették-e a feltételeit (internetelérés, eszközök, stb.) az intézményekben a hatékony digitális oktatásnak. Az iskolák IKT eszközellátottságának fejlődésére vonatkozóan több központi program is indult a 21. század elején, melyek célja az volt, hogy minél több IKT eszközzel rendelkezzen minél több intézmény és mind nagyobb számban, valamint gyorsabban érhessek el az internetet az iskolák (Bartal és Kolacsek, 2021). Az Európa 2020 stratégia digitális kompetencia fejlesztését célzó törekvésekkel kapcsolatban itthon elfogadásra került a Digitális Oktatási Stratégiai (DOS) (Érsek, 2020), amit követően több tanulmány jelent meg a digitális oktatás tartalmára, és a kapcsolódó fejlesztésekre vonatkozóan (Józsa, Karáné Miklós és Józsa, 2021).

A pedagógusokkal szemben elvárás a digitális kompetencia megléte, mely igényt az Európai Parlament és Tanács is megfogalmaz az általuk ajánlott 8 kulcskompetencia között. A kompetencia alatt azt kell érteni, hogy az adott személy magabiztosan és kritikusan használja a digitális technológiákat az információszerzés, a kommunikációs és az alapvető problémamegoldás érdekében. Az Európai Bizottság Pedagógusok Digitális Kompetenciájának Európai Keretrendszere c. dokumentumban foglalja össze ennek a tanári munkára való alkalmazását, határozottan a szakmai kompetenciákra koncentrálva és azt bemutatva, hogyan lehet az oktatást megújítani, annak hatékonyságát fokozni a digitális technológiák segítségével. A digitális tanári kompetencia az oktatásinformatikai kompetencia részét képezi, mint a digitális technológiák professzionális használata, ami együtt jár a pedagógia kompetenciák tudatos mozgósításával. Sikerességéhez nélkülözhetetlen a módszertani szempontokat szem előtt tartó tanári reflexió az eszközhasználatban és a digitális írástudás (Borsos és Kruzslicz, 2022). Fontos kérdés, hogy mennyire jellemző a pedagógusokra, hogy birtokában vannak a digitális kompetenciának. Ez különösen úgy releváns kérdés, hogy a digitális átállásnak elvileg nem kellett volna a tanároknak problémát jelentenie, mert a felsőoktatásban és a felnőttképzésben már jó ideje nem ismeretlen a nem jelenléti oktatási forma, ugyanakkor a közoktatásban az átállás jó pár pedagógusnak nehézséget, kihívást jelentett. Leginkább azokat érintette rosszul a váltás, akik addig semmilyen digitális technikát nem alkalmaztak addig és a hagyományos frontális oktatás hívei voltak. Sajnos nem kevés volt ezen pedagógusok száma. Nem csak, hogy nem használtak korábban IKT eszközöket vagy online felületeket, hanem még az általuk nyújtott lehetőségekkel sem voltak tisztában. Számukra és a többi pedagógus számára is kihívást jelentett, hogy teljesen át kellett alakítani az oktatásszervezést, az időgazdálkodást, a pedagógiai módszertant és az ellenőrzést. Több kutatás is vizsgálta (például,), hogy az átállásra hatással volt-e a pedagógusok kora, illetve az szerepet játszott-e a kapcsolódó

technológiák használata iránt mutatott hajlandóságban. A vizsgálatok egyaránt kimutatták, hogy az IKT eszközök használata, illetve a digitális kompetencia megléte, magas színvonalra egyáltalán nem korfüggő és nem jelenthető ki bizonyossággal, hogy a mobileszközöket a fiatalabb korosztályba tartozó tanárok aktívabban használják, vagy változatosabb módszereket alkalmaznak a digitális oktatás terén. Az oktatás a digitális technológiák használatával úgy tehető hatékonyabbá, ha az változatosan van használva és nem korlátozódik frontális módszerek átültetésére. Amennyiben ez utóbbi történik meg, akkor a számítógép-használat nem előnyökkel, hanem hátrányokkal fog járni és a diákok készségeit sem lesz képes megfelelően fejleszteni (Lannert, 2021). Kutatásokból kiderül, hogy a pedagógusok többsége még nem képes hatékonyan használni a digitális technológiákat, az interaktívabb és kreatívabb használattal szemben inkább az ügyintézésre és szemléltetés céljából történő felhasználás jellemző. Egyre több intézményben található digitális tábla, de ahelyett, hogy a tanárok interaktív feladatok megoldásában vennék hasznukat, azok leginkább vetítővászon-helyettesítőként funkcionálnak. A pedagógusok is még elsősorban a hagyományos frontális osztálymunkát jelölik meg tipikus tanítási gyakorlatukként.

Szükséges azt is megemlíteni, hogy a változást az is hátráltatja, hogy még mindig rengeteg olyan iskola van, mely eszközhiánnyal küzd. Nemhogy digitális/interaktív tábla nem áll rendelkezésre, hanem sokszor a pedagógusoknak 1-2 laptopért kell harcolniuk, ami körülményként jelentősen visszaveti még azoknak a lelkesedését is, akik szeretnék tanítási gyakorlatukat változatosabbá, érdekesebbé és hatékonyabbá tenni.

. Teljesen át kellett alakítani az oktatásszervezést, számonkérést, ellenőrzést, időgazdálkodást és a pedagógiai módszertant. Az eltelt időszakban kirajzolódott, hogy a közismereti tárgyak esetében a digitális, illetve az online oktatásnak van jövője, a szakmai tárgyak oktatása, viszont így nehézkes, számos akadály merült fel. Ezzel szemben nem egy kutatás mutat rá, hogy az IKT eszközök innovatív lehetőséget biztosítanak az oktatás és a pedagógiai értékelési rendszerek forradalmasításához. Hatalmas előnyei vannak a számítógépek és mobiltelefonok bevonásának az értékelésbe és a diákok fejlesztésébe, ráadásul szinte kimeríthetetlen a lehetőségek tárháza, mert számos új elem, például hanganyagok, videók, stb. emelhetők be az oktatásba (Thékes, 2018).

Levonva a tapasztalatokat kijelenthető, hogy térbeli faktor tekintetében a pandémia alatt online oktatás valósult meg, de tartalmi szempontok alapján ezt már nem lehet kijelenteni. Ősz (2020) hívja fel rá a figyelmet, hogy az oktatási környezet ekkor technikai szempontok alapján nem volt egységes, hagyományos és online eljárások keveredtek benne.

2.3.2. A digitális oktatás előnyei és hátrányai

A digitális oktatásnak számos előnye van, melyek egy része a koronavírus megjelenése és terjedése miatt előírt átállás során is megmutatkozott. Egyrészt a reformok a segítségével gyorsabban tudtak terjedni, valamint olyan módszerek tudtak meghonosodni, melyek már régóta jelen vannak a fejlett oktatási rendszerű országokban. A segítségével alternatív és egyéni tanulmányi úttá tudott válni a digitális oktatás, ahol a tanulási folyamatban a pedagógus facilitátorként jelenik meg. Az oktatásinformatika fejlődésére, az oktatásinformatikai javak terjedésére egyaránt pozitív hatással volt az online térbe költöztetett oktatás. Több tanár, szülő és diák is beszámolt arról, hogy az eszközhasználatuk is sokkal aktívabbá vált, több, korábban nem ismert program használatát sikerült elsajátítaniuk (M. Pintér, 2021).

A pozitívumok ellenére azonban az érintettek, a tanulók, a szülők és a pedagógusok valószínűleg elsősorban csak a negatívumait érzékelték hosszú időn keresztül. Ennek oka, hogy az új helyzetnek való megfelelés nagyon sok terhet rótt rájuk. Az egyik jelentős probléma, amivel mindenkinek szembesülnie kellett, hogy az érintettek nagy része esetében nem állnak rendelkezésre a szükséges eszközök a digitális oktatáshoz, vagy nem akkora mennyiségben, mint ahogy az indokolt lenne. Több olyan gyermekre kényszerítették rá az oktatás ezen formáját, akinek az otthon tanuláshoz olyan lényeges feltételek hiányoznak, mint egy saját szoba vagy sarok, ahová el tud vonulni, valamint egy saját íróasztal. Emellett többeknek számítógép/laptop sem áll rendelkezésére. Amennyiben van otthon tablet, számítógép vagy bármely használható eszköz, sokszor abból 1 db jut az iskolás korú gyerekekre, illetőleg a home office-ban dolgozó szülőkre. További hátrányt jelentett, hogy a szülőknek, különöse az általános iskolás gyermekek esetében segédtanítónak kellett válniuk. A pedagógusok sem mindig rendelkeztek a szükséges eszközökkel, amennyiben igen, negatívan érintette őket, hogy a digitális térben jelentős változások váltak szükségessé az oktatási módszerben. Az érintettek többször említették meg a kutatások során, hogy a munkájukra fordított idő jelentősen megnőtt és a munkarendjük is megváltozott. A folyamatos online jelenlét azt is jelentette, hogy rendszeres ellenőrzésekkel és visszacsatolásokkal kellett élniük az órai tananyagok kapcsán.

Az átállás megmutatta, hogy egyes tárgyak oktatása nem vihető át a digitális térbe. A közismereti tárgyak oktatásánál a megvalósítás egyszerűbb, jobban kivitelezhető, míg az olyan készségtárgyak oktatása, mint a rajz vagy technika már nehézségekbe ütközik. Ezenél a tárgyaknál a csalás veszélye is reálisabb, sok esetben az édesanyák is „csatasorba állítják” magukat gyermekük jobb eredménye érdekében, különösen akkor, ha jó kézügyességgel rendelkeznek (Ugrai, 2020). Ebből következik, hogy egyes szituációkban a tanulók könnyebben tudnak jó jegyet szerezni, ami egy hamis önértékelést és munkamorált eredményez. Hasonlóan

kivitelezhetetlen a szakmai tárgyak oktatása is a digitális térben, elsősorban a gyakorlati oktatás része (Kukucska, 2022).

A digitális átállás a legnegatívabban az általános iskolásokat érinti, mert meggátolja szocializációjukat, valamint az alapvető készségek, például szövegértés kialakulását, fejlődését. Ennek következménye, hogy később az ezekre az alapokra épülő ismeretsajátítás is problémássá és nehézkessé válik. Az általános iskolásoknál az olvasástanítás egy kardinális kérdés. Ezzel kapcsolatban a pedagógusoknak hatékonyan kellett együttműködniük a szülőkkel (Molnár, Hódi, Ökördi és Mokri, 2021).

Minden erőfeszítés ellenére már most kijelenthető egyértelműen, hogy az iskolába visszatérő tanulókat képesség- és készségromlás érintette. Már az új tanév kezdetekor kiderült, hogy jelentős lemaradás volt tapasztalható a diákoknál. A hiányosságok mind az alsós, mind a felsős, és a középiskolai tanulókat is érintette, a legproblematisabb azonban a fiatalabb tanulók esetében volt. A digitális oktatás során az oktatásba való bekapcsolódás alapján a diákoknak három csoportja alakult ki, a lelkes tanulóké, a csendes megoldóké és a csellengőké. A lelkes tanulók jól teljesítettek, a házi feladatokat becsülettel elvégezték és folyamatos kapcsolatban álltak mind tanáraikkal, mind az osztálytársaikkal. A csendes megoldók csoportjába azok a diákok tartoztak, akik minden feladatot megoldottak, de a lelkes tanulókhoz képest lassabban. A csellengők szerettek kibújni a feladatok alól, a visszajelzéseket és a feladatok elvégzését csak többszöri tanári felszólításra tették meg (Kukucska, 2022).

2.3.3. A vírushelyzeti digitális oktatásra történő átállás vesztesei és negatív következményei

A hazai oktatáspolitikai a koronavírus hazai megjelenésekor nem volt képes garantálni a korszerű pedagógiai kultúra létrejöttét, ennek következtében a kialakult válsághelyzet eredményeként az oktatásban az esélyegyenlőtlenségek tovább erősödtek, ahogy arra Nahalka (2021) felhívta a figyelmet.

Az átállás legrosszabbul a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH-ű) diákokat érintette, ami logikusan következett abból, hogy az iskolai eredményesség és a hátrányos helyzet között egyértelműen kimutatható kapcsolat van. Korábban a kutatóknak a szociális és kulturális helyzet olvasási és kognitív képességekre, valamint a tanulmányi teljesítményre gyakorolt hatását már sikerült igazolni. Ezt támasztják alá itthon elvégzett kompetenciamérések eredményei is. A mérések eredményei szignifikáns kapcsolatot mutattak a tanulók hátrányos helyzetével. A legnagyobb hátránnyal a HHH-ű tanulók a szövegértés területén küzdenek. Összefoglalóan elmondható, hogy már előre előrevetítette a tanulók hátrányos helyzete a tanulmányi sikertelenségüket, melynek forrása elsősorban a szülők aluliskolázottsága és

foglalkoztatási hiánya, valamint a nem megfelelő lakáskörülmény és lakókörnyezet. Ehhez a helyzethez adódik még hozzá az a szelektivitás, ami a magyar iskolarendszer sajátja. Azok a szelektív iskolák, akik a HHH-ű diákokat fogadják alacsonyabb oktatási színvonallal rendelkeznek, így az ott tanuló diákok tanulmányi teljesítményében, kognitív készségeiben jelentős lemaradás tapasztalható. Az ilyen intézményekben tanító pedagógusok módszertani felkészültsége is jelentős lemaradást mutathat (Husztai, 2021). További nehéz helyzetet teremtett, hogy paradox módon, minél magasabb volt egy intézményben a hátrányosan halmozott helyzetű tanulók aránya, annál nagyobb mértékben épült a tananyag önálló feldolgozására a távollét oktatás, holott, pont ezeknek a gyerekeknek lett volna leginkább szüksége a pedagógusok személyes jelenétére. A KSH munkaerő felmérése is arra utalt, hogy az iskolai lemorzsolódás és végleges iskolaelhagyás kockázata is jelentősen megnőtt. Ez különösen azért aggasztó, mert a nem tanuló és nem is dolgozó fiatalok aránya már a pandémia időszaka előtt is növekvő trendként lett azonosítva (Lannert, 2022).

Az iskolák bezárása egyre több rövid és hosszú távú negatív következményt tesz nyilvánvalóvá. Rövid távon a gyerekekkel otthon tanuló szülők fáradttá, leterheltté váltak, vagy kiestek a munkából, amennyiben esetükben nem volt megoldható a távmunka, így anyagi problémákkal, megélhetési gondokkal is küzdtek. Ennek a helyzetnek a rövid távú hatásaként is mind több helyen és gyermek életében ütötte fel a fejét a családon belüli erőszak jelensége (Lannert, 2022).

A digitális átállással a fiatalok szocializációját jelentősen visszavetették, elszigeteltté tették őket, ami sokak esetében okozhatott lelki, érzelmi problémákat. Több diák esetében alakulhatott ki szorongása biztonság és a kontroll hiánya, valamint a kialakult helyzet bizonytalansága miatt. Az intézmények bezárása negatívan befolyásolhatta sok gyermek esetében a világra való nyitottságot. A középiskolai diákokra jellemző szorongás szintjét, kapcsolataik jellegét és tanulási tapasztalataikat vizsgálva végzet kutatást Matajasic, Ferraro és Ambra (2021) Dél-Olaszországban és Szlovéniában, akik a felsorolt negatív jelenségeket, a kapcsolatok megváltozását, a szorongás magasabb szintjét a kötelező otthon tartózkodással mind igazolni tudták.

Oktatási szempontból a legnagyobb probléma, hogy a digitális térben a diákok lassabban tudtak fejlődni, ami Varga Judit számításai szerint legjobb esetben is 1 év tanulási veszteséget eredményezhetett, míg rosszabb esetben ennek háromszorosát (Lannert, 2022). Jelentős társadalmi problémaként és kihívásként jelent meg az általános iskolás gyermekek alapkompenciáinak a lefektetése, az írás-olvasás, valamint a számolás alapjainak rögzítése (Kukucska, 2022).

2.3.4. A digitális átállás pozitív tapasztalatainak jövőbeli hasznosíthatósága

A nehézségek ellenére az oktatás digitális átállásának számos olyan rövid távú és későbbre mutató hozadéka volt, melyeket felhasználva a hazai oktatás egy magasabb, minőségi szint felé mehet el. Egyrészt a pedagógusok kénytelenek voltak megbirkózni a digitális oktatás kihívásaival, így eszköz- és programhasználatuk is fejlődött, még ha nem is egyenlő mértékben.

Számos probléma merült fel, melyeket, ha nem is sikerült teljes mértékben kiküszöbölni, a tapasztalat lendületet adott a későbbi megoldáskeresésnek. A digitális átállás azt is egyértelművé tette, hogy új tanulási módszerekre van szükség ahhoz, hogy a diákok könnyedén és hatékonyan tudjanak új ismereteket elsajátítani. Az is egyértelművé vált, hogy egyes digitális/okos eszközök kontrollált használata az oktatás előnyére válhat. Az okostelefonok elterjedését hatékonyan ki lehet majd használni a jövőben, a diákokat ösztönözve arra, hogy mennyire hasznos eszközről van szó az azonnali információ-kereséssel kapcsolatban. Már most egyre nagyobb szerepet kapnak az oktatásban a mobileszközök. A diákok a segítségükkel újszerű módon tanulhatnak a nagy számban jelen lévő alkalmazások, applikációk segítségével. Bárhonnan, bármilyen információhoz hozzá tudnak férni, bármikor visszanézhetik a tananyagokat. Mindezek mellett a jövőbeli cél a diákok megfelelő tudásszintre emelése és az esélyegyenlőség megfelelő biztosítása kell, hogy legyen (Bartal és Kolacsek, 2021).

A mobileszközök elterjedésükkel párhuzamosan, már most egyre nagyobb szerepet kapnak az oktatásban. A nagyszámban megjelenő alkalmazásokkal, újszerű módon tanulhatnak a diákok, bármikor, bárhonnan, bármit. A feltöltött tananyag visszanézhető, ismételhető. A mobileszközöket célorientáltan kell beilleszteni az oktatás folyamatába. Sipos Katalin (2021) hívja fel rá a figyelmet, hogy a digitális oktatásban olyan kiváló megoldásokkal lehet élni, melyek a gamifikáció alkalmazását teszik lehetővé, például szabaduló szobák. Így azon körülménynek is könnyebben meg lehetnek felelni, miszerint a gyermekek számára a virtuális tér otthonos, elsősorban képekben gondolkodnak (Szabóné Mojzes, 2021). A kérdés, hogy hogyan maradjon közben személyre szabott az oktatás. A teljesség igénye nélkül a cél, a gyengébb képességű diákok megfelelő tudásszintre emelése, az esélyegyenlőség megfelelő biztosítása.

3. KUTATÁSMÓDSZERTAN

A dolgozatnak ebben a fejezetében a vizsgálat célját, a vizsgálattal kapcsolatban, annak anyagát és tárgyát, a megfogalmazott előfeltevéseimet, az elvégzett vizsgálat mintáját, a kutatás módszereit, és annak eredményeit mutatom be.

A kutatási módszerek ismertetésével kapcsolatban részletesen kitérek az anyaggyűjtés körülményeire, valamint az elemzés szempontjaira és metódusára.

3.1. A kutatás anyaga és tárgya

A primer kutatás során a dombóvári pedagógusok, tanítók és tanárok tapasztalatait vizsgáltam meg azzal kapcsolatban, hogyan élték meg a koronavírus következtében kialakult helyzetet. Dombóváron 3 általános iskola van, Két iskola vezetése volt nyitott a kutatásomra. A kutatás a pedagógusok új helyzettel és a távoktatással kapcsolatos tapasztalataira irányult. A kérdőíves vizsgálat eredményeként azt szerettem volna megtudni, hogy a szaktanárok hogyan tudtak alkalmazkodni a digitális oktatáshoz, illetve milyen programokkal végezték azt. Fontosnak tartottam annak vizsgálatát, milyen kihívások elé állította őket a tanórák digitális formában történő megtartása, és az ismeretanyag átadása. Továbbá azt kutattam, hogy milyen tapasztalatokhoz jutottak ők és a munkahelyüket jelentő oktatási intézmények, illetve a tapasztalataik alapján milyen következtetéseket vontak le az oktatás jövőbeli hatékonyabbá tétele érdekében, a hagyományos oktatás átalakításával kapcsolatban.

3.2. Kutatási kérdések és hipotézisek

A vizsgálat megkezdése előtt az alábbi kutatási kérdéseket fogalmaztam meg:

- Mennyire érte felkészületlenül a pedagógusokat a digitális oktatásra történő átállás?
- Mennyire volt számukra nehéz átállni a digitális oktatásra?
- Mi okozta a legnagyobb nehézséget az átállás során?
- Korábban használtak-e rendszeresen IKT eszközöket a munkájukban?
- Rendelkezésre álltak-e a szükséges eszközök az oktatás megváltozott formájához?
- Milyen eszközökkel végezték a diákok távoktatását?
- A hiányzó eszközöket biztosította-e számukra a munkahely?
- Nehézségek esetén számíthattak-e munkahelyük támogatására?
- Az új applikációk és programok használatát hogyan sajátították el?

- Az új programok, felületek használatához, amennyiben szükséges volt, kitől kaptak segítséget?
- A pedagógusok milyen pozitívumait és negatívumait tapasztalták a digitális oktatásra történő átállásnak?
- A digitális oktatás során használt programokat, felületeket használják-e még a pedagógusok a munkájuk során?
- Van-e tudomásuk arról, hogy a digitális oktatást tervezi-e intézményük bizonyos keretek között és formában a jövőben is alkalmazni?

Hipotéziseim a kutatási kérdések és a dolgozat elméleti részében feldolgozott/ismertetett tanulmányok alapján a következők:

H1: *A digitális oktatásra való hirtelen átállást a szaktanárok nehézségként élték meg.*

Reális feltételezés volt, hogy az átállás váratlansága miatt a pedagógusoknak nagyon hamar és felkészületlenül kellett megbirkózniuk a kialakult helyzettel. Az átállás azokat érinthetett rosszabbul, akik korábban egyáltalán nem, vagy nem túl aktívan éltek a digitális és interaktív tartalmak, különféle programok és eszközök nyújtotta lehetőségekkel. Még ha az ő oldalukról rendben is volt minden a nehézségek fakadhattak abból, hogy nem minden gyerek tudott egyformán bekapcsolódni az oktatásba, mert a körülmények ehhez nem voltak adottak (saját számítógép vagy egy olyan szoba, ahol asztal mellett, nyugodtan tudtak az órán részt venni).

H2: *A pedagógusok munkájának hatékonyságát jelentősen visszavetette a digitális oktatásra történő átállás.*

Feltételeztem, hogy a pedagógusok számára a távoktatás személytelensége jelentette a legnagyobb problémát, ebből fakadóan nem tudták megfelelően ellenőrizni a diákokat, a diákok magatartása, viselkedése is megváltozott, sokan kihasználták, hogy tényleges felügyelet nélkül maradtak, csalások, mulasztások történhettek. A diákok teljesítményének visszacsatolása is problémássá vált, így különösen az általános iskola első három évfolyamán megnehezedett a szükséges készségek elsajátításának támogatása, a gyerekek fejlesztése.

H3: *A dombóvári egyházi általános iskolában a digitális oktatásra történő átállás egyszerűbben ment a pedagógusok számára.*

Feltételeztem, hogy a pedagógusok a helyi egyházi általános iskolában eddig is felszereltebb tantermekben, nagyobb eszközellátottság és a fenntartó aktívabb (anyagi és szakmai) támogatása mellett dolgozhattak, így az új helyzetben is jelentősebb támogatásra számíthattak, akár a hiányzó eszközök terén.

H4: *A pedagógusok és az oktatási intézmények az elmúlt évnek és a távoktatásnak köszönhetően tapasztalták a digitális oktatásban rejlő lehetőségeket.*

Feltételeztem, hogy a nehézségek ellenére a pedagógusok olyan programokkal, felületekkel ismerkedtek meg, melyek közül többet jelenleg is használnak a gyakorlatban, többen a korábbi kihívást jelentő tevékenységekből úgy érzik, hogy profitáltak, azok a helyzetek valójában szakmai fejlődésüket eredményezték.

3.3. Minta

A kutatás mintáját a dombóvári általános iskolák tanítói és tanárai adták, összesen 58 fő (N = 58). A kutatásban való részvétel és a mintába való bekerülés feltételei az alábbiak voltak:

- Az adott személy pedagógusként dolgozik Dombóváron,
- Két vizsgált általános iskola (Dombóvári József Attila Általános Iskola vagy Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola) tanít tanítóként vagy tanárként,
- aktívan tanított a pandémia időszakában, a digitális átállás során is.

A válaszadó akkor került ki a mintából, ha

- munkahelye nem Dombóváron van,
- nem valamelyik helyi általános iskolában tanít pedagógusként,
- nem tanított a pandémia alatt.

Reméltem, hogy a kutatásban részt vevő pedagógusok minél heterogénebb bázist fognak alkotni, nemük, koruk, a pályán eltöltött idejük, munkahelyük fenntartó szerinti jellege, valamint a tanított tantárgyak alapján.

3.4. Módszertan

A dolgozat témáját primer és szekunder kutatás segítségével vizsgáltam. Szekunder kutatásként forráskutatást végeztem. Ennek keretében gyűjtöttem össze a témával kapcsolatban felhasználni kívánt könyveket, tanulmányokat, egyéb internetes forrásokat.

A primer kutatás során saját kérdőívet hoztam létre a Google Drive szolgáltatás segítségével (lásd a Mellékletet). Azért döntöttem az elektronikus kérdőíves forma mellett, mert a használt szolgáltatásban a kérdések könnyen szerkeszthetők, a kitöltések száma könnyen nyomon követhető, az elérési útvonal (link

(https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeLXvM_j7VJ43RVAZA8ym4Mst6ioQtH0tT4bcifL-cZtourGg/viewform)) egyszerűen megosztható. Mindenképpen nagyobb mintával kívántam dolgozni, így a kérdőív hozzáférhetősége fontos szempont volt. A vizsgált két intézményben összesen 63 pedagógus dolgozik jelenleg, a célom az volt, hogy lehetőleg majdnem mindenki részt vegyen a felmérésben, ezért külön-külön megkerestem ezzel kapcsolatban az intézmények igazgatóit. Az elektronikus forma mellett szólt, hogy a pandémia alatt minden tekintetben a digitális megoldások kerültek előtérbe, valamint feltételeztem, hogy a pedagógusok leterheltségük miatt nem szívesen adnának választ papír alapon. Az elektronikus elérés mellett szólt továbbá, hogy azt nem rögzített időpontban, hanem bármikor kitölthette a válaszadó, amikor úgy gondolta, hogy belefér a szabadidejébe. A személyiségi jogok miatt a kitöltőket biztosítottam az anonimitásról (a feltett kérdések és válaszok alapján a válaszadó nem azonosítható). Természetesen az eredmények a szakdolgozat témájával kapcsolatban végzett kutatáson túl nem kerülnek felhasználásra.

Az általam készített kérdőív elérési útvonalát emailben osztottam meg az intézmények igazgatóival, akik belső rendszeren belül továbbították azt munkatársaiknak. A kutatásban bárki, szabadon részt vehetett, aki megfelelt az előző fejezetben ismertetett bekerülési feltételeknek.

A kérdőív két nagy szerkezeti egységből állt, a kitöltők demográfiai adataira (nemre, korra, a pályán eltöltött időre, a munkaadó intézmény helyére) vonatkozó kérdésekből, illetve további, a kutatás szempontjából elsődleges konkrét kérdésekből. Kedvező körülmény, hogy a kérdések megválaszolásának hosszabb időtartama ellenére magas számú válaszadói bázis keletkezett, a választott intézményekben dolgozó pedagógusok 92,1%-a vett részt a kutatásban.

A kérdőíves vizsgálat során a válaszadóknak nyílt és zárt, valamint félig zárt kérdésekre egyaránt válaszolniuk kellett. A nyílt kérdések előnye, hogy a saját válasz adásával nagyobb szabadságot nyújt a véleménynyilvánításra. Zárt kérdéseket könnyebb elemezni, mert egységesebbek a válaszok. (Kontra, 2011). A kérdőívben összesen 6 nyílt kérdést kellett a pedagógusoknak megválaszolniuk. A zárt kérdések között szerepeltek egyválaszos (például 12. kérdés) és többválaszos kérdések is (például 8/c. kérdés). A többválaszos zárt kérdések többnyire szelektívek voltak (több, mint három válaszlehetőséget tartalmaztak), de voltak közöttük dichotóm (eldöntendő) kérdések is (Boncz, 2015). A félig zárt kérdéseknél tanítók és tanárok, amennyiben az előre megadott válaszlehetőségek nem voltak megfelelőek számukra, egyéb választ is megadhattak.

3.5. Az elemzés módszertana

A kutatás legfontosabb célja a megfogalmazott kérdések megválaszolása és a hipotézisek helytállóságának vizsgálata volt, így ezeket szem előtt tartva végeztem el az elemzést. A kérdőíves kutatás eredményei közül elsőként a pedagógusok demográfiai mutatóit dolgozom fel, megvizsgálva, hogy vannak-e olyan válaszadók, akik a mintába kerülés valamely feltételének nem felelnek meg, esetleg valami miatt ki kell, hogy kerüljenek a mintából. A demográfiai mutatók kiemelten fontosak a vizsgálat során, mert a válaszadók demográfiai jellemzői hatással lehetnek arra, hogyan éltek meg az oktatás digitális átállását a pandémia alatt. A férfi pedagógusokhoz például közelebb állhatnak a digitális technológiák, a tanított tantárgyak alapján egyesek korábbi munkájuk során is többször alkalmazhattak különféle felületeket és programokat munkájuk hatékonyabbá tétele érdekében. A digitális kultúrát tanítók számára egyszerűbb lehetett az átállás, míg testnevelést tanítók IKT eszközhasználatával sem nagyon éltek a tanórákon.

A demográfiai mutatók vizsgálatát követően a témához kötődő konkrét kérdésekre adott válaszokkal foglalkoztam. A kérdőív eredményeit saját magam, egyszerű kiértékeléssel, valamint egyes válaszok közötti összefüggések keresésével dolgoztam fel. A kapott válaszokkal kapcsolatban azt is vizsgáltam, hogy azok függenek-e attól, hogy a válaszadó milyen nemű, hány éves, mióta dolgozik pedagógusként, mennyire jártas az IKT eszközök és a digitális technológiák használatában, illetve, hogy állami (önkormányzati) vagy egyházi intézményben dolgozik.

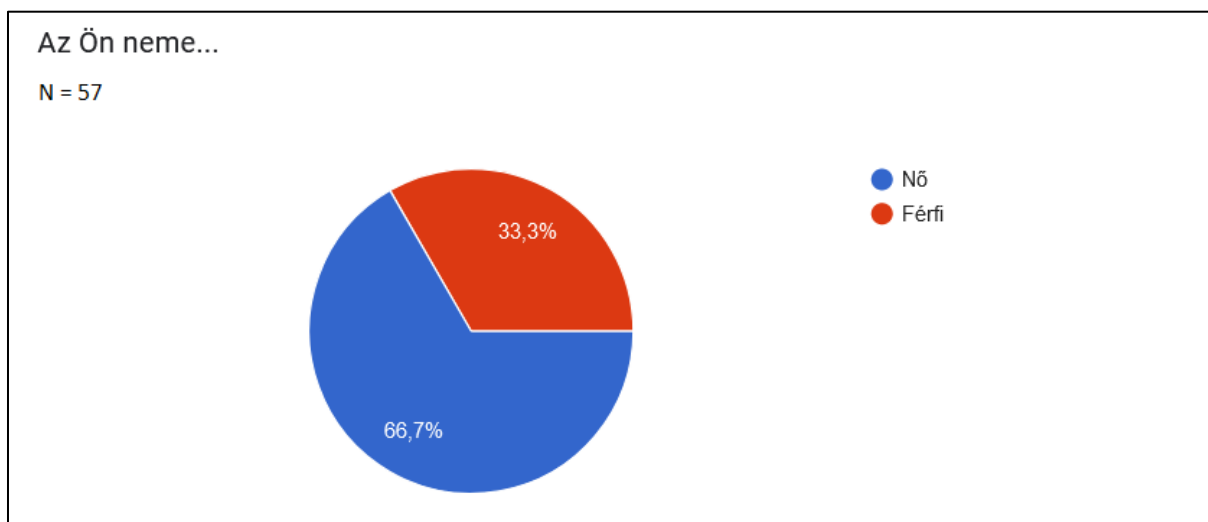
4. A VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

A fejezetben a kérdőíves kutatás eredményeit mutatom be, elsőként a mintát adó pedagógusok demográfiai mutatóinak jellemzőit, majd a digitális átállás és oktatás sajátosságain belül az átállással kapcsolatos korábbi érzelmeiket, a szükséges eszközök rendelkezésre állását és az oktatási intézmények ezzel kapcsolatos támogatását, valamint a pandémia alatt alkalmazott oktatási módszereket és programhasználatot.

A digitális átállás pedagógusok munkájára gyakorolt hatásait bemutató fejezetben a válaszadók által tapasztalt pozitív és negatív változásokat összegzem, valamint bemutatom, hogy vannak-e tervei az intézményeknek a jövőben a pandémia alatt nyert tapasztalatok jövőbeli felhasználására.

4.1. A pedagógusok demográfiai mutatói

A felmérésben részt vevő pedagógusok bázisával kapcsolatban elsősorban nem, kor, a munkahely fenntartó szerinti típusa, a tanított tantárgyak, illetve tanárként/tanítóként a pályán eltöltött idejük szerinti megoszlásukra voltam kíváncsi. Úgy gondoltam, hogy ezek a demográfiai mutatók, hatással lehetnek például arra, hogyan élték meg korábban a digitális oktatásra való átállást. Elsőként a válaszadók kor szerinti megoszlását vizsgáltam (1. diagram).

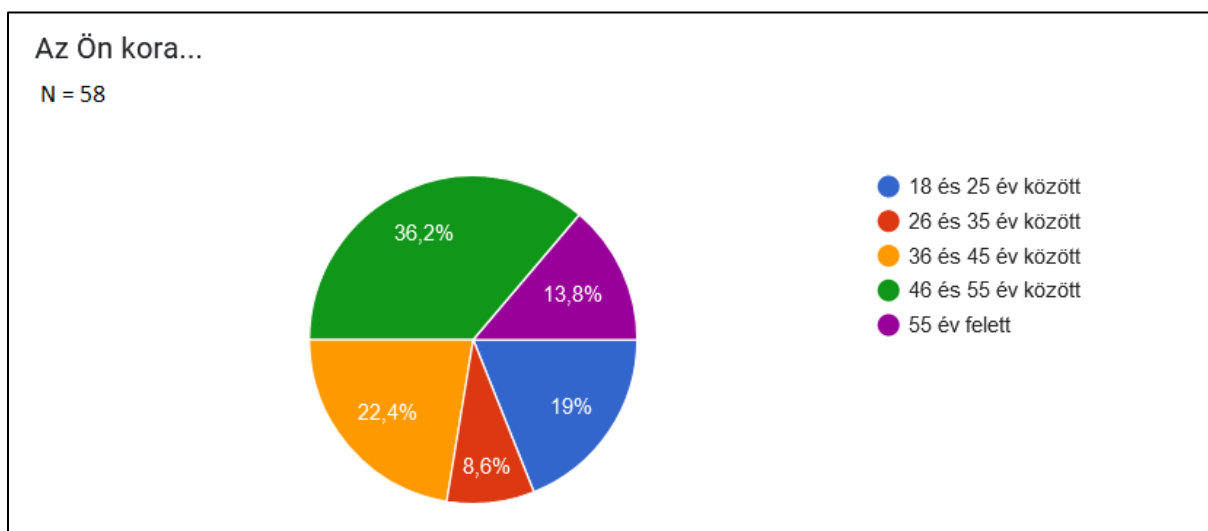

1. diagram: A pedagógusok nem szerinti megoszlása
Forrás: Saját szerkesztés

A felmérésben heterogén bázis keletkezett a válaszadók neme alapján. A kérdéseket megválaszoló 57 pedagógus (1 fő nem adott választ a kérdésre) 66,7 %-a volt nő, szemben a férfiak 39,2 %-ával. A vizsgálat szempontjából előnyösebb lett volna, ha valamivel nagyobb arányt képviselnek a férfiak, de így is következtetni lehetett a véleményükre. Feltételeztem,

hogyan az eredményének tekintetében jelentőséggel bír majd, hogy nő vagy férfi a válaszadó. Azt gondoltam, hogy a nők és a férfiak között eltérések lehetnek aszerint, mennyire használják magabiztosan a számítógépet, az IKT eszközöket, illetve milyen a digitális kompetenciájuk. A magasabb női részvétel a kutatásban az eredmények kisebb fokú torzulását idézi elő, így a különböző kérdések során elsősorban az ő véleményükre vonatkozóan lehet következtetéseket levonni. Azoknál a kérdéseknél, ahol jelentősége lehet, külön elemzem a férfiak válaszait. A női válaszadók magasabb száma azonban nem meglepő, ugyanis jó pár éve jelen lévő probléma a szakma elnőiesedése.

A válaszadók korával (2. diagram) kapcsolatban is azt feltételeztem, hogy az befolyással lehet arra, hogyan viszonyulnak az oktatók a számítógép/laptop, a különféle eszközök és a programok használatához. Azon a véleményen voltam, hogy minél idősebb egy pedagógus, annál valószínűbb, hogy a digitális technológiák, eszközök, programok használata nehézséget jelent a számára, idegenkedést vált ki belőle a használatuk, ezért nehezebben élhette meg az előző tanév során a távoktatásra való átállást. Ezen álláspontomat még úgy is fenntartottam, hogy a témában végzett korábbi vizsgálatok (például Józsa, Karáné és Józsa, 2021) nem tudták helytállóságát szignifikánsan igazolni.

2. diagram: A pedagógusok kor szerinti megoszlása
Forrás: Saját szerkesztés

A 2. diagram adatai alapján a pedagógusok közül a legtöbben 46 és 55 év közöttiek (36,2%). A pedagógusok közül a 26 és 35 év közöttiek (8,6%) vettek részt legkevésbé a felmérésben. Feltételeztem, hogy a 46 év feletti pedagógusok körében tapasztalható volt, hogy rosszabbul élték meg a távoktatásra történő átállást, az a fiatalabb kollegákkal szemben nehézséget okozott a számukra. A válaszadó pedagógusok 55,2%-a, azaz több, mint fele 46 évnél idősebb (az 55 év feletti aránya 13,8%).

A digitális átállás gördülékenységéhez, a pedagógusok különféle felület- és programhasználatának mértékéhez hozzájárulhatott, hogy a távoktatás megkezdése előtt milyen eszközökkel rendelkezett munkahelyük, a különféle digitális megoldásokkal mennyire tudtak élni munkájuk során. Az egyházi fenntartású és az önkormányzati iskola között, különösen a források tekintetében különbség lehetett. Az egyházi intézmények tapasztalataim szerint jobban felszereltek szoktak lenni, jelentősebb anyagi forrással rendelkeznek ilyen célból, épp ezért jelentősége volt, hogy az adott pedagógus milyen fenntartású intézményben dolgozik Dombóváron. Az önkormányzati fenntartású általános iskolában tanító pedagógusok közül 32 fő, azaz a válaszadók 55,2%-a vett részt a felmérésben, míg a válaszadók 44,8%-a (26 fő) az egyházi fenntartású intézmény dolgozója. Bár a minta némiképp torzult a Dombóvári József Attila Általános Iskolában tanítók irányába, a két intézmény pedagógusai közel azonos arányt képviseltek a felmérésben.

Vizsgáltam a mintát adó pedagógusok által tanított tantárgyakat is, melyek megoszlását a válaszok számát tekintve az 1. táblázatban összegeztem. Fontos mutató, hogy a pedagógusok milyen szaktárgyakat tanítanak jelenleg a munkahelyükön, az adott oktatási intézményben. Egyes tantárgyak esetében a távoktatás megoldhatatlan vagy nagyon sok akadályba ütközik, például testnevelés esetében.

1. táblázat: A pedagógusok által tanított tantárgyak (N = 57)

Tantárgy	Válaszok száma
Magyar nyelv és irodalom	16
Történelem	2
Földrajz	3
Matematika	13
Környezetismeret	7
Angol	6
Német	5
Kémia	1
Etika	9
Digitális kultúra (informatika)	4
Rajz és vizuális kultúra	10
Technika és életvitel	13
Ének-zene	11
Egyházi ének	1
Testnevelés	11
Napközis tanító	4
Egyéb	2
Nem adott választ (például „-” jellel jelölte)	1

Forrás: Saját szerkesztés

A pedagógusok közül a legtöbben magyar nyelv és irodalmat (16 válasz), matematikát (13 válasz), technikát és életvitelt (13 válasz), ének-zenét (11 válasz), valamint testnevelést (11 válasz) tanítanak. Az „egyéb” kategórián belül összesítettem olyan tanított tárgyakat, melyek valójában szakkörök, nem tanított tantárgyak, de a válaszadóm hivatkoztak rájuk. Összesen 2 válasz volt, amit ebbe a kategóriába soroltam: képességfejlesztő sakk és önvédelmi szakkör. A válaszadók közül 1 fő egy „-” jellel adott hangsúlyt azon álláspontjának, miszerint nem kívánja megválaszolni a kérdést.

Vizsgáltam azt is, hogy mennyire mozog széles spektrumon, hogy a férfi pedagógusok milyen tárgyakat tanítanak, vannak-e olyan tantárgyak, melyek körükben különösen preferáltak (2. táblázat).

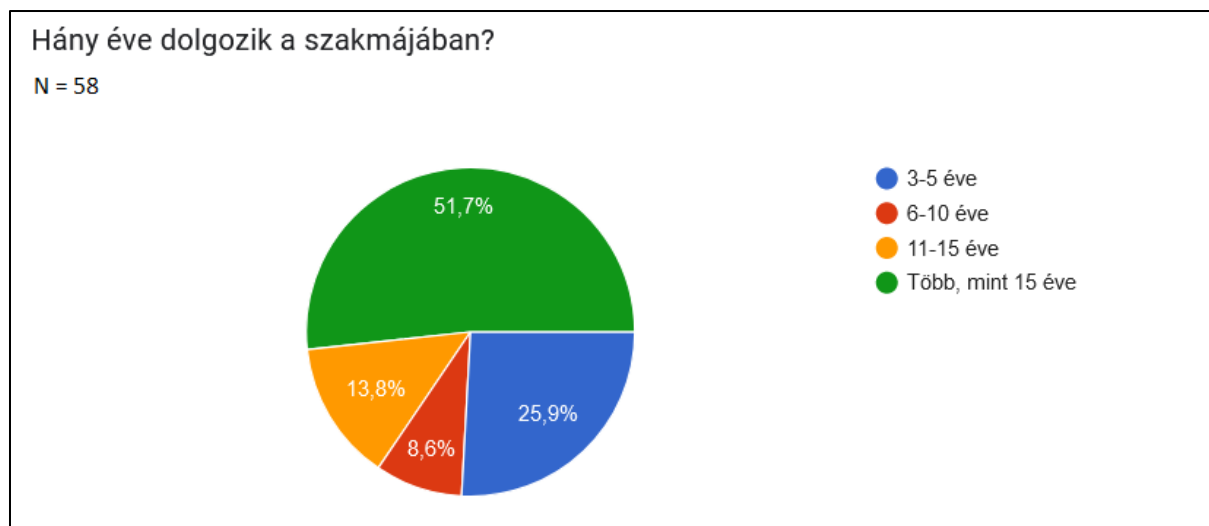
2. táblázat: A férfi pedagógusok által tanított tantárgyak (N = 19)

Tantárgy	Válaszok száma
Magyar nyelv és irodalom	4
Történelem	1
Földrajz	3
Matematika	4
Környezetismeret	2
Angol	4
Német	1
Etika	2
Digitális kultúra (informatika)	2
Rajz és vizuális kultúra	1
Technika és életvitel	1
Ének-zene	3
Egyházi ének	1
Testnevelés	7

Forrás: Saját szerkesztés

A férfi pedagógusok között jelentős szórás látható a tanított tantárgyak tekintetében, ugyanakkor a legtöbben testnevelés (7 válasz), magyar nyelv és irodalom (4 válasz), valamint matematika tantárgyakat (4 válasz) oktatnak.

A pedagógusok pályán eltöltött ideje (3. diagram) is hatással lehet arra, mennyire sokrétű a számítógép- és programhasználatuk, illetőleg mennyire régóta dolgoznak megszokott módszerekkel, így azokat mennyivel nehezebb volt feladni.

3. diagram: A pedagógusok megoszlása aszerint, hogy hány éve dolgoznak a szakmájukban
Forrás: Saját szerkesztés

A válaszadók több, mint 50%-a jelentős tapasztalattal rendelkezik az oktatás terén, több mint 15 éve a pályán van. A pedagógusok további 13,8%-a 11-15 éve dolgozik a szakmájában. A kevesebb, 3-5 éves szakmai tapasztalattal rendelkező pedagógusok tették ki a válaszadók kicsivel több, mint negyedét (25,9%).

A pedagógusok jelentős pályán eltöltött idejéből következik, hogy jól meg tudják ítélni az adott terület tanítása során felmerülő nehézségeket a digitális oktatással kapcsolatban, valamint arra is jelentős rálátásuk van, melyek azok a nehezítő tényezők, melyek egy-egy tantárgy oktatása terén szinte lehetetlenné teszik a távoktatást.

4.2. Digitális átállás és oktatás

A fejezetben a pedagógusok válaszai alapján azt mutatom be, hogy a dombóvári általános iskolákban hogyan és milyen körülmények között történt meg a digitális oktatásra való átállás 2020 márciusában. Ezzel kapcsolatban vizsgáltam a pedagógusok érzelmeit, azt, hogy mennyire álltak rendelkezésre a távoktatáshoz szükséges eszközök, az intézmények mennyire támogatták ilyen téren a pedagógusokat és végül hogyan alakultak oktatási módszereik, munkájuk során milyen felületeket, programokat használtak.

4.2.1. A pedagógusok érzelmei az átállással kapcsolatban

Ennyi idő távlatából arra kértem a pedagógusokat, hogy osszák meg velem, milyen érzelmeik voltak a digitális oktatásra való átállással kapcsolatban, hogyan érintette őket az átállás (5. kérdés). A kérdésre rövid, saját választ kellett adniuk, a válaszaikat alapvetően

aszerint csoportosítottam, hogy zökkenőmentes volt-e számukra az átállás vagy nehezen ment nekik, problémák merültek fel. Ez alapján pozitív, negatív és vegyes érzelmekkel rendelkező pedagógusi csoportokat hoztam létre (3. táblázat).

3. táblázat: A pedagógusok digitális oktatásra történő átállással kapcsolatos érzelmei (N = 54)

Az átállással kapcsolatos érzelmek	Válaszok száma
Pozitív érzelmek	18
Negatív érzelmek	28
Vegyes érzelmek	8

Forrás: Saját szerkesztés

Jellemzően a pedagógusok negatívan (28 válasz) vagy vegyes érzelmekkel (8 válasz) élték meg a távoktatásra történő átállást. A negatív hangulathoz elmondásuk szerint leginkább az alábbi körülmények járultak hozzá:

- a helyzet váratlansága,
- nem megfelelő eszközellátottság, támogatottság,
- új tanítási-tanulási környezet,
- felületek nem ismerése, valamint a közösségi média felületeken való korábbi jelenlét teljes hiánya,
- családok anyagi körülményei, a sikeres és hatékony tanuláshoz, órai munkához szükséges környezet, eszközök teljes hiánya, stb.,
- korábbi megszokások, bevált módszerek feladásának szükségessége.

A negatív érzelmekről beszámoló pedagógusokat sokként érte, hogy hirtelen egy, számukra teljesen idegen közegben kell helyt állniuk. A vegyes érzelmekkel rendelkezők nem örültek a helyzetnek, de alkalmazkodtak hozzá. Ha nekik nem is okozott problémát az átállás, a diákok részéről tapasztalták, ami rendkívül megnehezítette a munkájukat, a gyerekek egyéni fejlesztését, az egyéni igények maximális figyelembe vételét.

A válaszadók közül azonban 18 főnek egyáltalán nem okozott problémát a digitális átállás, zökkenőmentesen tudtak alkalmazkodni, a szükséges felületeket és programokat használni a tanítás során. Volt, aki úgy nyilatkozott, hogy azért volt számára problémamentes a helyzet, mert a programok közül többet már korábban is használt, illetve korábbi oktatási gyakorlata során is aktívan élt digitális lehetőségekkel, formákkal, a különféle eszközöket magabiztosan használta. Többen utaltak arra, hogy fiatalként számukra otthonosabb volt a pandémia teremtette új helyzet, mert vagy még pár évvel korábban végeztek az egyetemen, ahol már tanultak felület- és eszközhasználatot, vagy generációjukra jellemzően aktívabbak a különféle

felületeken. Sokan felismerték azt is, hogy az átállással szakmailag is sokat fejlődtek, mert új programokat tanultak meg használni, több olyan anyagot készítettek, melyeket a későbbiekben is tudnak majd használni, illetve a kihívás által még aktívabbakká váltak pedagógusként, ez a helyzet felpezsdítette őket.

Vizsgáltam azt is, hogy azok a pedagógusok, akiknek a tárgyai szinte taníthatatlanok voltak az új környezetben, hogyan reagáltak a helyzetre. Emellett fontos szempont volt részemről, hogy az 55 év felettiek körében tapasztalható volt egyértelműen, hogy nehézséget jelentett számukra az átállás, illetve a férfiak számára a helyzet megoldása gördülékenyebben ment-e.

A férfiak közül a kérdést 18 fő (N = 18) válaszolta meg (4. táblázat).

4. táblázat: A férfi pedagógusok érzelmei a digitális átállással kapcsolatban

Az átállással kapcsolatos érzelmek	Válaszok száma
Pozitív érzelmek	9
Negatív érzelmek	6
Vegyes érzelmek	3

Forrás: Saját szerkesztés

A férfi pedagógusok érzelmeire vonatkozó válaszok alapján nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy számukra egyszerűbb lett volna az átállás. Az ő esetükben is több tényező lehetett hatással az átállás sikerességére, így akár életkoruk, az hogy milyen tantárgyakat tanítanak, stb. A férfi pedagógusok közül többen tanítanak testnevelést, összesen 7 fő. Esetükben negatív érzelmeket 3 fő fogalmazott meg, további 3 főnek vegyes érzelmei voltak, míg csak 1 pedagógusnak ment zökkenőmentesen az átállás, mert a diákjai és a szülők is nagyon együttműködőek voltak. A testnevelő tanárok digitális átállását vizsgálva azonban elmondható, hogy a gyerekekkel való közös munka a digitális térben szinte lehetetlen volt, a változások, az új környezet a 11 testnevelő tanárból 7 főt érintett nagyon negatívan, 3 főt vegyesen, és a már említett 1 fő férfi testnevelő tanár tudta megoldani az átállást zökkenőmentesen. Ez egybeesik Ugrai József (2020) kutatási eredményével, miszerint azon pedagógusoknak volt nehezebb az átállás, akiknél a szaktárgy oktatása nem volt átvihető a digitális térbe.

A kialakult helyzetet a válaszadók kora szerint vizsgálva nem jelenthető ki egyértelműen, hogy a 46 év felettiek nehezebben alkalmazkodtak (5. táblázat).

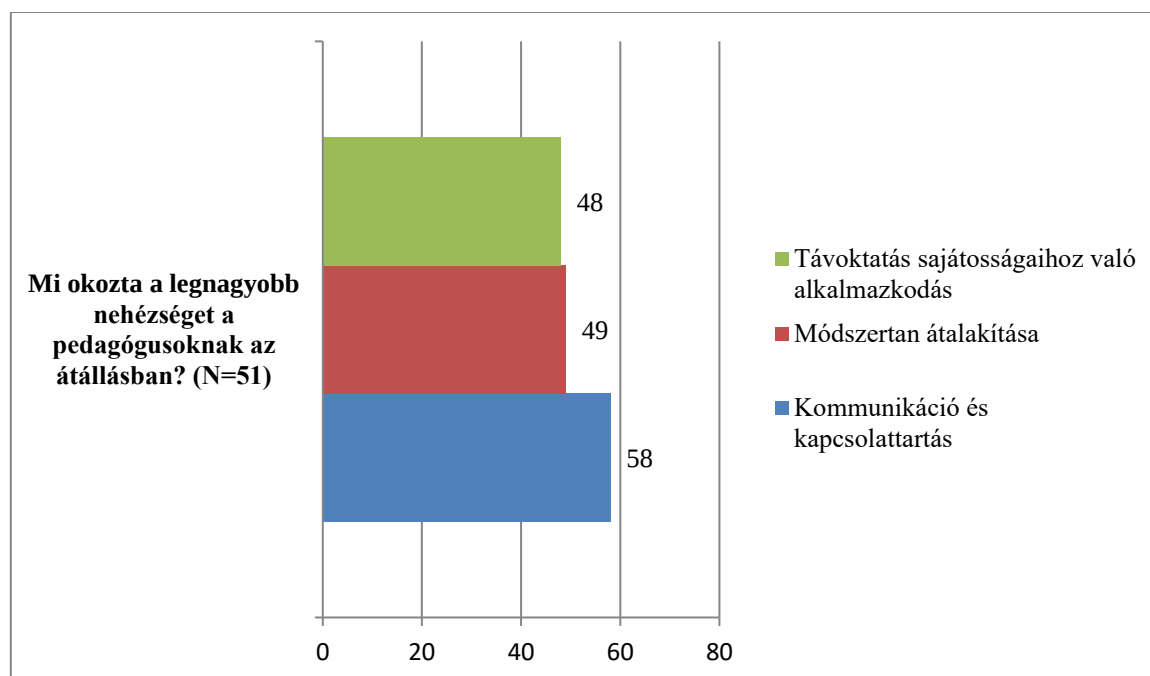
5. táblázat: A 46 évnél idősebb pedagógusok érzelmei a digitális átállással kapcsolatban (N=29)

Az átállással kapcsolatos érzelmek	Válaszok száma
Pozitív érzelmek	10
Negatív érzelmek	14
Vegyes érzelmek	5

Forrás: Saját szerkesztés

Az idősebb válaszadók közül a legtöbbször (14 válasz, 48,27%) ugyan negatív érzelmeket fogalmaztak meg az átállással kapcsolatban, de több, mint harmaduk (10 válasz, 34,48%) könnyen alkalmazkodott az új helyzethez, pozitív érzelmei voltak ezzel kapcsolatban. A vegyes érzelmeket megfogalmazók körében is az volt tapasztalható, hogy bár először sokként érte őket az új helyzet, hamar megoldották a problémákat. Inkább az 55 év felettiek körében volt tapasztalható, hogy az új helyzethez nehezen alkalmazkodtak, azonban az eredmény nem releváns, mert csak 8 fő volt korát tekintve 55 év feletti pedagógus. Közülük csak 2 főnek voltak pozitív élményei ezzel kapcsolatban (25%). Ők mindketten férfiak voltak.

A pedagógusoktól megkérdeztem, hogy mi okozta számukra az átállás során a legnagyobb nehézséget. A kérdés megválaszolása során több válaszopció közül választhattak, melyeket három kategóriába rendeztem: kommunikáció és kapcsolattartás, módszertan átalakítása, távoktatás sajátosságaihoz való alkalmazkodás (4. diagram).

4. diagram: A pedagógusoknak a digitális átállás során legnagyobb nehézséget okozó tényezők

Forrás: Saját szerkesztés

A válaszadók közül 7 fő nyilatkozott úgy, hogy semmi nem jelentett számukra problémát a felsorolt válaszlehetőségek közül, így az ő válaszaik nem kerültek figyelembe vételre a kérdés elemzésénél. A legnagyobb nehézségek a pedagógusok számára a diákokkal és a szülőkkel való

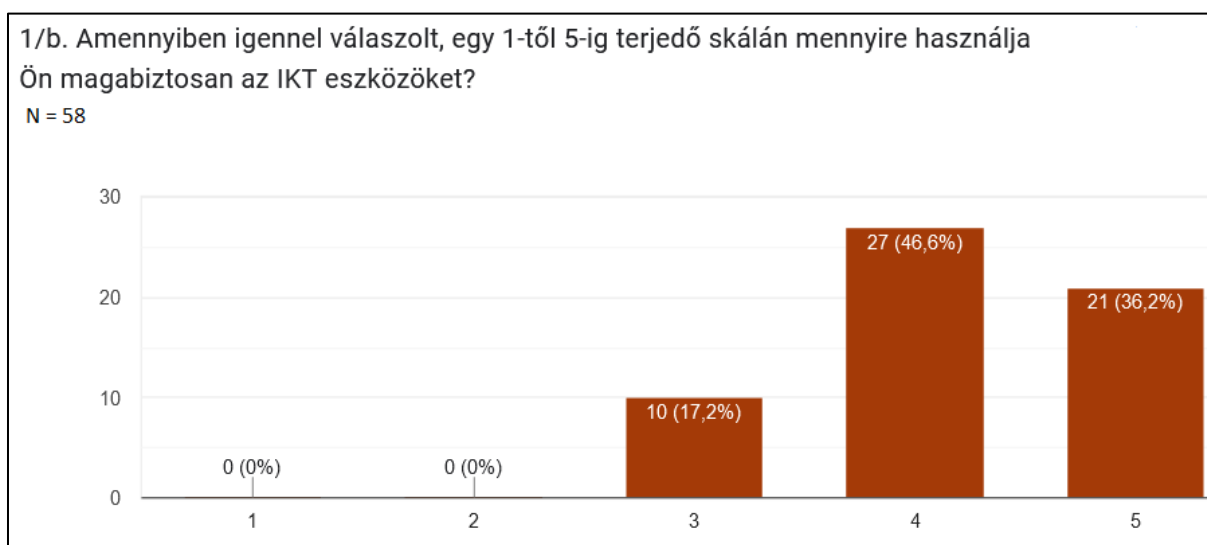
kommunikáció és kapcsolattartás jelentette a digitális térben és a távoktatás során (58 válasz). Közel azonos mértékben okozott számukra nehézséget a módszertanuk átalakítása, a diákok értékelésének gyakorlatával és a szemléltetés átalakításával (49 válasz), valamint a távoktatás sajátosságaihoz, annak keretéhez és a használandó új programokhoz való alkalmazkodás (48 válasz).

4.2.2. A távolléti oktatáshoz rendelkezésre álló eszközök és intézményi támogatás

A megváltozott körülmények között végzett oktatáshoz rendelkezésre álló eszközök, és az ahhoz nyújtott intézményi támogatás felmérése előtt szükséges azt is vizsgálni, hogy az adott pillanatban milyen állapotok uralkodtak például az IKT eszközöket is tekintve a vizsgált iskolákban a felszereltség tekintetében, valamint korábban használtak-e a tanítók és tanárok IKT eszközöket.

A megkérdezett pedagógusok közül mindenki úgy nyilatkozott (N = 58), hogy használ IKT eszközöket a munkája során (1. kérdés). Ebből kifolyólag az 1/c. kérdés érvényét veszítette. Ez az eredmény egybeesik azzal a kritériummal, miszerint a diákok oktatása az IKT eszközök biztosította előnyök mellett kell, hogy megvalósuljon a különféle oktatási intézményekben. Ez ma már fontos elvárás és a legtöbb iskolában, ugyan eltérő intenzitással, de törekednek rá. Az intenzitásra az adott intézmény az IKT eszközökkel történő oktatáshoz elengedhetetlen feltételekkel és eszközökkel való rendelkezése van hatással.

Az IKT eszközöket használó válaszadóknak, egy 1-től 5-ig terjedő skálán kellett meghatározniuk, mennyire használják magabiztosan az eszközöket. A skálán az 1-es érték jelentése egyáltalán nem, az 5-ös érték jelentése teljes mértékben volt (5. diagram).

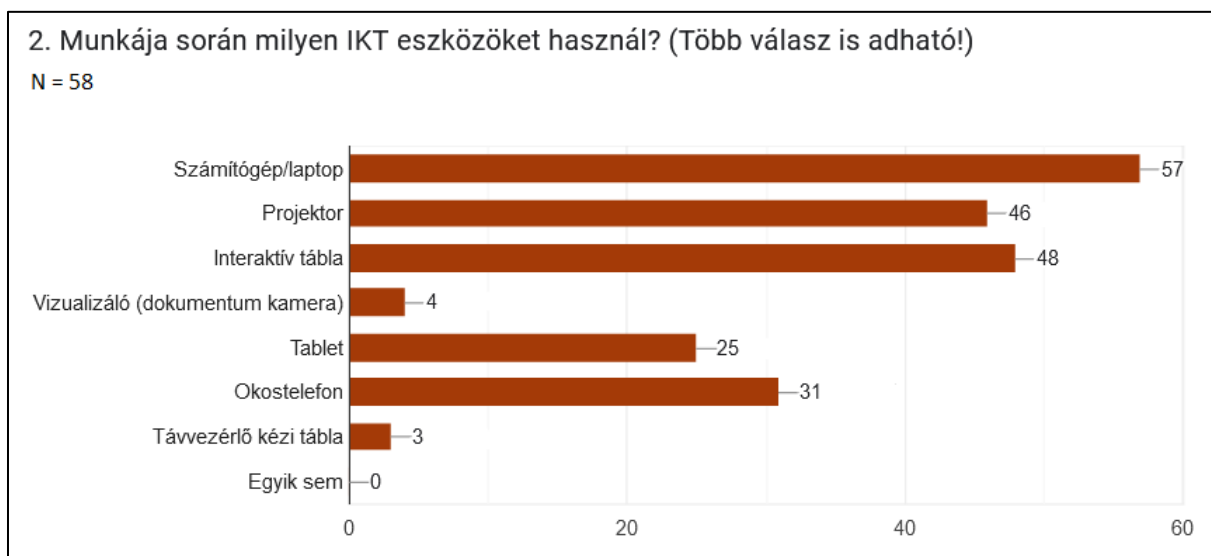

5. diagram: A pedagógusok megoszlása aszerint, hogy mennyire használják magabiztosan saját bevallásuk szerint az IKT eszközöket

Forrás: Saját szerkesztés

A pedagógusoknak csak 36,2%-a nyilatkozott úgy, hogy teljes mértékben magabiztosan használja az IKT eszközöket. További 46,6%-uk inkább magabiztosan használja őket a saját bevallása szerint. Nem volt olyan személy, aki úgy gondolja, hogy egyáltalán nem vagy inkább nem használja magabiztosan az IKT eszközöket. Az eszközöket magabiztosan használó nők között elsősorban matematikát, vizuális kultúrát és nyelvet tanítottak. A nők közül 14 fő volt magabiztos az eszközhasználatával kapcsolatban, a férfiak közül 7 fő. A teljesítményüket teljes mértékben magabiztosan használó férfiak jellemzően idegennyelvet, angol vagy német nyelvet tanítottak. A digitális kultúrát (informatikát) tanítók közül (összesen 4 fő) 3 fő magabiztos volt a tudásában, csak egy 46 és 55 év közötti tanárnő értékelte tudását inkább magabiztosnak. Alapvetően a digitális kultúrát, informatikát és nyelvet tanítók körében lehet feltételezni, hogy jobban teljesítenek az IKT eszközök használatában, mert ők azok, akik munkájuk során jobban rá vannak utalva ezeknek az eszközöknek és különféle programoknak a használatára, például idegen nyelv terén az elektronikus tartalmak sokkal hamarabb elérhetőek voltak, mint más tantárgyakból, például történelemből, illetve ezen a téren az online oktatás is sokkal régebb óta jelen van.

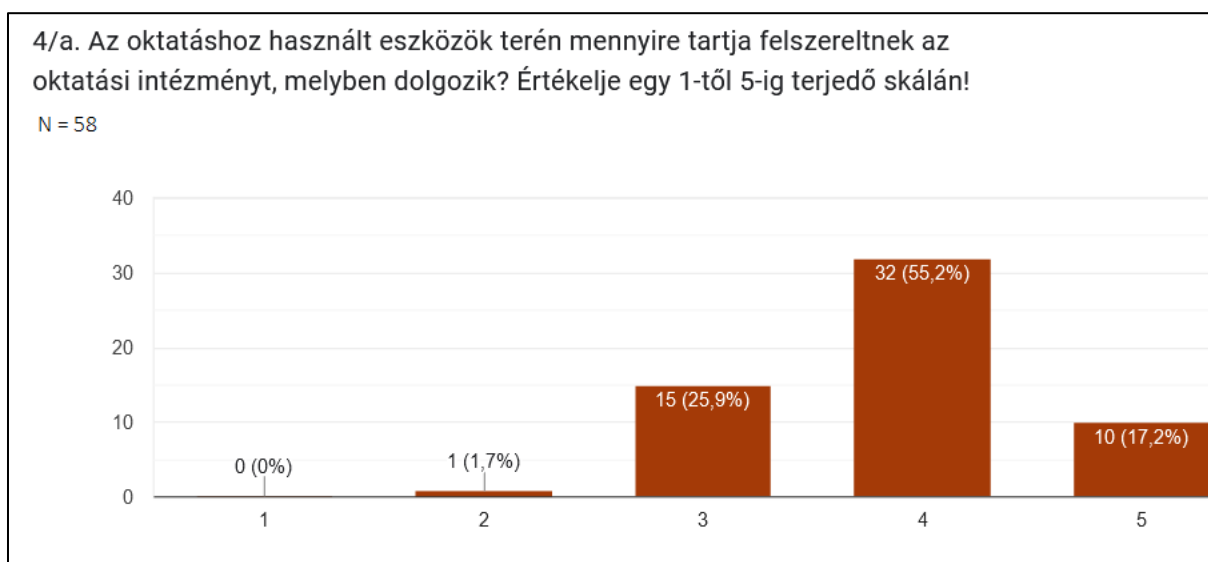
A 21. században az oktatással szemben fontos elvárás, hogy alkalmazkodjon a technológiai fejlődéshez, adaptálja a különféle megoldásokat, eszközöket. Azon túl, hogy egy pedagógus hatékonyan tudja használni az IKT eszközöket, az elvárt digitális tudásába a minél sokrétűbb eszközhasználat is bele tartozik (6. diagram).

6. diagram: A pedagógusok által használt IKT eszközök
Forrás: Saját szerkesztés

Az IKT eszközöket használó szaktanárok elsősorban számítógépet és/vagy laptopot (57 válasz), interaktív táblát (48 válasz), valamint projektort (46 válasz) használnak a munkájuk során. Távvezérlő kézi táblát csak 3 fő, vizualizálót pedig csak 4 fő használ, holott ezek az eszközök más-más módon teszik hatékonyabbá a tanórákat és sikeressé az oktatást. A vizualizáló a hagyományos írás/diavetítő funkcióját gondolja újra, míg a távvezérlő kézi tábla például mozgáskorlátozott személyek oktatása, táblai feladatmegoldása esetén is kiváló segítség. Összességében elmondható, hogy a felmérésben részt vevő pedagógusok eszközhasználata nem túl változatos.

A pedagógusok eszközhasználatára hatással van a munkaadó intézmény felszereltsége (7. diagram).

7. diagram: A pedagógusok megoszlása aszerint, hogy mennyire tartják felszereltnek munkahelyüket az oktatáshoz használt eszközök terén
Forrás: Saját szerkesztés

Az IKT eszközöket használó pedagógusok 17,2%-a szerint az oktatási intézmény, ahol főállásban dolgozik teljes mértékben felszerelt ezeknek az eszközöknek a terén. További 55,2%-uk szerint inkább felszerelt. A tanárok és tanítók 25,9%-a nyilatkozott úgy, hogy közepesen felszerelt az oktatási intézmény és további 1,7% azt, hogy inkább nem felszerelt. A pedagógusoknak indokolniuk kellett válaszukat. Az oktatási intézmény felszereltségét IKT eszközök tekintetében negatívanabbra értékelők (3-as értékelés és lejjebb) válaszait megvizsgálva az alábbi problémák voltak azonosíthatók (6. táblázat):

6. táblázat: Az oktatási intézmények hiányosságai az IKT eszközök elérhetőségével és használatával kapcsolatban (N = 16)

Probléma	Válaszok száma
Eszközök elérhetősége és száma	9
Eszközök állapota és minősége	2
Internetes hálózat állapota, kiépítettsége	2
Nem adott választ	4

Forrás: Saját szerkesztés

A munkaadó intézményüket negatívabban értékelők válaszaiból kiderül, hogy leginkább az IKT eszközök használatát az nehezíti, hogy a szükséges eszközök nem állnak mindenhol megfelelő mértékben rendelkezésre. Ez azt jelenti, hogy vagy a rengeteg gyermekre egyetlen informatika terem jut, vagy ha van több terem, akkor a tantermek közül néhány felszerelt csak a szükséges eszközökkel, melyek közül csak az interaktív táblát és a projektort említették. Van, ahol elavultabbak az eszközök, így lassabbak, vagy az iskolai internet hálózat nem megfelelő állapotú. Az oktatási intézmény felszereltségét negatívabban megítélők közül 4 fő nem adott választ a kérdésre, ezt „-” jellel jelezte.

A felszereltséggel teljes mértékben elégedett pedagógusok között szignifikáns különbség nem volt kimutatható aszerint, hogy egyházi vagy állami intézményben dolgoznak. Az egyházi iskolában dolgozók közül 6 fő, míg az önkormányzati intézményben dolgozók közül 4 fő volt teljes mértékben megelégedve munkahelye felszereltségével.

A tanárok kérdéssel kapcsolatos részletesebb válaszaiból levonható az a következés, hogy hazánkban az oktatási intézmények felszereltsége terén jelentős eltérések tapasztalhatók. Míg egyes intézményekben a tanárok és diákok rendelkezésére laptopok, számítógépek, tabletek és egyéb eszközök állnak, valamint a tantermek szinte egységes szinten vannak felszerelve és modernizálva, addig más intézményekben egyes eszközök meg sem találhatók, például az interaktív tábla, illetve az eszközökből kevés van (pár laptop jut több tanárra), illetve elavultak az eszközök. Azok a pedagógusok, akik olyan intézményben dolgoznak, ahol az IKT eszközök használata a felsorolt problémák miatt nehézségekbe ütközik, kevésbé tudják a munkájuk során tudásukat az elvárt módon fejleszteni, valamint a megfelelő digitális kompetenciákra szert tenni.

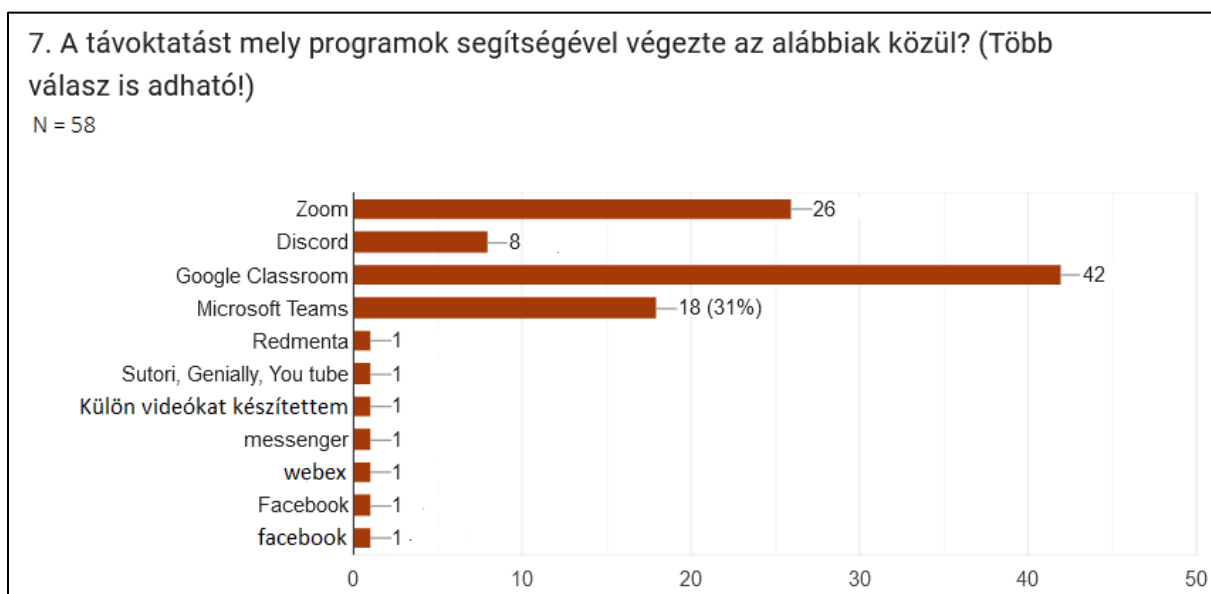
A digitális oktatásra történő átállás során szükségessé vált, hogy a pedagógusok otthon is rendelkezzenek a munkájukhoz és az új feltételekhez szükséges eszközökkel. A megkérdezettek 98,3%-a rendelkezett ezekkel. A saját eszköz hiánya 1 főnek okozott gondot (1,7%), de részére a munkahely biztosította a szükséges eszközt (N = 58). Mivel majd az összes

pedagógus rendelkezett saját eszközzel, így nem derült ki a kutatás során, hogy az egyházi intézmény nagyobb támogatást nyújt-e a pedagógusai számára.

4.2.3. Oktatási módszerek és programhasználat

A pedagógusok körében a legnépszerűbb oktatáshoz használt programok és platformok a YouTube (52 válasz), a Microsoft Office programok, például a PowerPoint (45 válasz), valamint a digitális kvízek és gyakorló felületek (44 válasz) (3. kérdés). Összességében elmondható, hogy a felmérésben részt vevő pedagógusok már korábban is nagyon motiváltak voltak a különféle digitális tartalmak, felületek és programok használatában.

Az intézmények és a pedagógusok a távoktatás során különféle konferenciaprogramok közül választhattak. Ezek közül a legtöbb ismeretlen lehetett a számukra (például Zoom), míg más programokat már használtak korábban más célból a munkájuk során (például Kréta DKT) vagy a magánéletben (például Discord) (8. diagram).

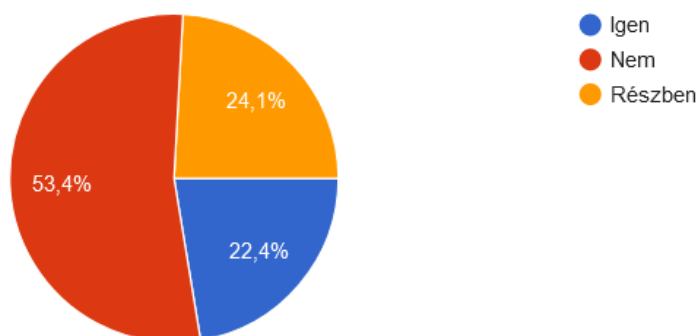

8. diagram: A pedagógusok által a távoktatás során használt programok
Forrás: Saját szerkesztés

A Google Classroom használata (42 válasz) volt a leginkább jellemző a megkérdezett pedagógusok körében. A második legnépszerűbb program a Zoom volt (26 válasz). Ezek mellett a programok mellett az intézmények feltehetőleg azok előnyei miatt dönthettek. A Classroom számos, az iskolai oktatásban jól használható funkcióval rendelkezik. Az előre megadott válaszlehetőségek közül legkevesebben a Discord-ot használták (8 válasz) programként. Az egyéb programok között a válaszadók a Redmenta-t, a Facebook-ot (és a Facebook Messengert), a Sutori-t, a Genially-t, a YouTube-ot, valamint a Webex-et nevezték meg.

8. Korábban használta már a programot, programokat?

N = 58

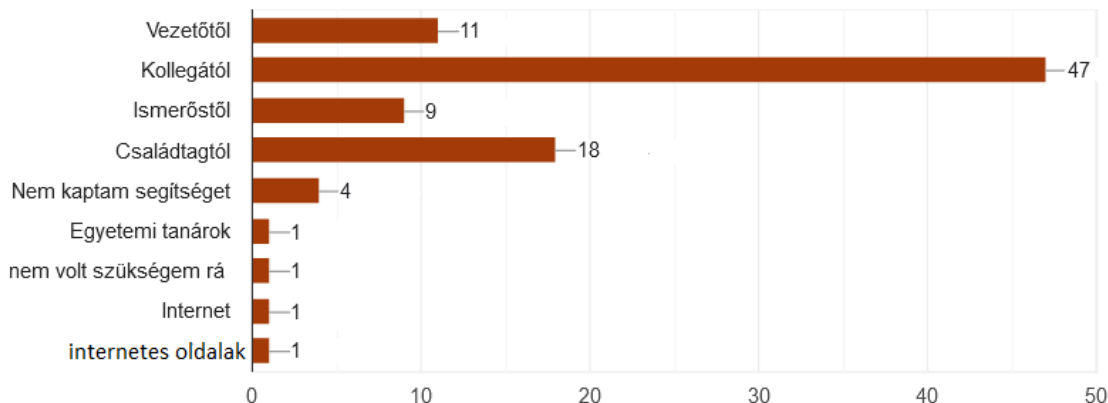
9. diagram: A pedagógusok megoszlása aszerint, hogy korábban használták-e már a távoktatásnál alkalmazott programokat
Forrás: Saját szerkesztés

A válaszadók többsége jellemzően vagy nem ismerte a távoktatáshoz használt programot (53,4%), programokat, vagy azok közül csak néhányat használt korábban (24,1%) (9. diagram).

A korábban nem ismert program hatékony használatát segíti, ha előzetesen felkészítik a pedagógusokat azok használatára vagy számíthatnak az intézmény és a kollégák támogatására az ezzel kapcsolatos tanulási folyamatuk során. Bár ma már rengeteg információhoz lehet jutni az interneten, például a programok használatával kapcsolatban is számos tartalmat lehet találni, egyedül sokkal nehezebb megtanulni egy-egy program használatát, szemben azzal a lehetőséggel, amikor már egy tapasztalt személytől kérdezhetünk. Szükséges volt ebből kifolyólag annak is a vizsgálata, hogy ki segítette a pedagógust az adott, addig nem ismert felület/program használatának elsajátításában (10. diagram).

8/c. Ki(k)től kapott segítséget a program elsajátításához? (Több válasz is adható!)

N = 56

10. diagram: A pedagógusok válaszai arra vonatkozóan, hogy kiktől kaptak segítséget a programok használatához
Forrás: Saját szerkesztés

A 8/b. kérdésre adott pedagógus válaszokból (N = 51) kiderült, hogy a többség a korábban nem ismert programok használatát jellemzően egyedül és segítséget is kérve sajátította el (52,9%). Teljesen egyedül csak 23,5%-uk tudta megismerni a programokat és azok sajátosságait. A segítséget kérők segítséget elsősorban a kollegáktól (47 válasz) vagy családtagjuktól kaptak (18 válasz).

4.3. A digitális átállás következményei a pedagógusok munkaadó intézményeiben

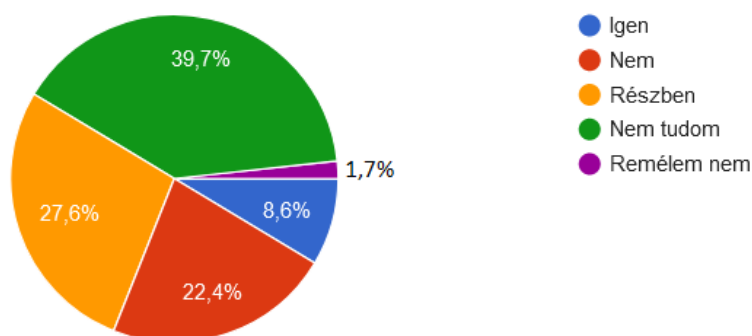
Számos előnyt érzekelték ugyan a távoktatásnak a megkérdezett szaktanárok, de sajnos az első időszakban inkább nehezítő tényezőkkel találkoztak, ezért inkább negatív volt a véleményük annak hatékonyságával kapcsolatban. A távoktatás pozitív hatásai között nevezték meg többek között, hogy a gyerekeket önállóságra nevelte, továbbá megtanulták beosztani az idejüket, és a digitális eszközöket is képessé váltak tanulás céljára használni. Szakmai szempontból a saját szakmai fejlődés volt a legnagyobb előnye, a pedagógusok új, addig ismeretlen programok és felületek használatát sajátították el, a későbbi oktatási gyakorlatukba is saját javukra tudták fordítani azok előnyeit, az órák és a tananyag rugalmasabban volt kezelhető, a szemléltetés és feladatok változatosabbak lettek.

A negatívumok között nevezték meg a pedagógusok, hogy a diákokkal való kapcsolat sokkal személytelenebb lett, aminek számos negatív következménye volt, például szociális kompetenciáik kevésbé fejlődtek, vagy nem alakultak ki megfelelően, a készségek romlottak, a teljesítményt visszavetette ez az állapot. A gyerekek viselkedésére is nagyon negatív hatást gyakorolt a pandémia alatti oktatás, például ellustultak, visszaéltek a technikai nehézségek nyújtotta körülményekkel, például nem vettek részt az órákon, internethibára hivatkozva, a család is népszerűvé vált, például a szülő/testvér készítette el a feladatokat, a dolgozatoknál könnyebb volt puskázni. A jó jegyek szerzése is könnyebb lett ezáltal (lásd. Kukucska, 2022). Az agresszió is jellemzőbb lett a gyerekek körében. A tananyag-elsajátítás jelentősen visszavetette az átállás, ami az iskolába visszatérő gyerekek teljesítményében is megmutatkozott, ahogy erre Varga Judit vizsgálatait idézve Lannert (2022) is utalt. Az egyéni igényeknek megfelelő fejlesztés szinte lehetetlenné vált. Ugyanakkor a digitális oktatásra való átállás során a pedagógusok többnyire érzekelték, hogy a nem kellően előkészített átállás felszínre hozta a tanítás ezen formájának hiányosságait is, miszerint a diákok könnyedén ki tudnak bújni a tanulás kötelezettsége alól, például nem jelennek meg az órán, késnek, nem vesznek részt aktívan a közös munkában. A sok akadály miatt még egyelőre több a hátránya, mint az előnye. Ez úgy is elmondható, hogy szeptemberben már a pedagógusok felkészülten (a programokat már ismerve, a távoktatás sajátosságaihoz alkalmazkodva, a felmerülő nehézségekre készülve stb.) tanítottak ismét online formában, illetve már a diákok is tudták, hogy mire számíthatnak ezzel kapcsolatban.

Fontos kérdés volt a részemről, hogy a pedagógusok intézményeiben tervben van-e, hogy a jövőben a digitális átállás során nyert tapasztalatokat beépítik-e a mindennapos oktatási gyakorlatba, van-e arra vonatkozó információjuk, hogy a pozitív tapasztalatok felhasználásra kerülnek majd (11. diagram).

12. Az Ön intézményükben tervben van az elektronikus oktatás, e-learning vagy a távoktatás későbbi alkalmazása, a hagyományos oktatásra való visszatérést követően is?

N = 58

11. diagram: A pedagógusok megoszlása aszerint, hogy intézményükben tervben van-e az elektronikus oktatás vagy e-learning későbbi alkalmazása

Forrás: Saját szerkesztés

A válaszadók közel 40%-a nem tud róla, hogy az iskolában, intézményben, ahol tanít a vezetőségnek milyen tervei vannak a digitális oktatás pozitív tapasztalatainak felhasználásával kapcsolatban, például távoktatás vagy e-learning formájában. A jövőbeli terveket ismerők között a legtöbben azok vannak, akik biztosra tudják, hogy a jövőben a távoktatás gyakorlatából nem fognak semmit átemelni az iskolában (22,4%) A pozitívumokat a többség a már alkalmazott oktatási módszerek kiegészítéseként kívánja felhasználni.

5. CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

The transition to digital education was experienced by teachers with ambivalence. The majority of them (28 responses) experienced the situation rather negatively, which was mainly contributed to by the unexpectedness of the situation, the inadequate provision of equipment (mostly from the parents) and the new learning environment.

My “H1” hypothesis was thus proven, because the transition was rather difficult for the teachers, or they received it with ambivalence. All of them have used ICT tools before and can typically use them effectively. Although their use of tools is the same (typically a laptop/computer, interactive whiteboard and projector), during their previous teaching practice they all used some platform or program to make teaching more efficient and colorful, for example interfaces that ensure the availability of interactive tasks, YouTube, etc. This proves, that they were in possession of the knowledge and skills with which they had to be able to easily adapt to changes during the pandemic. The provision of equipment and the equipment of classrooms in educational institutions shows a diverse situation. Where the equipment is not adequate, teachers raise objections mainly regarding the number of devices. There were few teachers who complained about the quality of the devices or the availability of the Internet network. The different circumstances, the previously available school equipment, and the teachers' use of tools and programs also resulted in the transition to digital education being difficult for many during the coronavirus, while for others the changes did not cause any problems.

Due to their different digital competences, the transition to online education affected teachers differently from this point of view as well. It was a problem for many of them that they had to learn how to use a program that was unknown to them, primarily suitable for conference calls and conference calls. Some also lack the skills to use them effectively, while the transition was made even more difficult by the fact that there were also those who did not have the tools necessary for training. Regarding the use of the programs, they were mostly able to turn to their colleagues, or they tried to get information and help on the Internet, for example on social platforms, in self-organizing groups there.

In addition to computer knowledge and the skills necessary for distance learning, the online space provided a framework with completely different characteristics for the education of students. It was suddenly very difficult to adapt to this, and it became necessary to rethink the previous teaching methods of the teachers and the demonstration.

It has been confirmed that the transition to digital education significantly reduced the effectiveness of teacher's work. The students fell behind in learning, the children's development was very difficult to solve, the social competences could not develop or did not develop, the children's behavior changed in a negative direction. It was easier to perform better, because more people cheated on papers and homework. Most of the problems were the result of an impersonal relationship (“H2” hypothesis).

The research couldn't prove that the transition would have been easier for the teachers teaching in the ecclesiastical primary school, because the conditions would have been better in this regard, or the teachers would have received more support from the employer (“H3” hypothesis).

Based on the results of the research, it cannot be clearly stated that schools and teachers have experienced the potential of distance education. The teachers listed some of its positive aspects, but the research results show a different picture in terms of how the educational experiences gained during the coronavirus period will be incorporated into everyday life by the institutions. 39.7% of teachers are not aware that there will be changes in their workplace in the future, 27.9% are only partially aware of changes, and only 8.6% of teachers stated that there will be changes. According to them, the positive aspects of digital education are that children can become more independent, learn to manage their time, and become able to use the computer for learning. Another advantage of digital education is that the tasks can be completed in a more varied form, and the illustration can be realized in several ways. On the part of the teachers, it is definitely positive that it enables their professional development (“H4” hypothesis).

I would consider the topic to be researched in the future, because there are still many unanswered questions regarding digital education, its possibilities, advantages and disadvantages. I believe that this form of education would have many advantages, but during the pandemic, it was necessary to switch to the new form of education so suddenly that the rapid change mostly only brought out the negatives. By using the various programs, children's independent knowledge processing could be strengthened and they could be motivated to study with more interesting tasks. A research conducted on a larger sample initiated by the state could answer many questions and shed light on the factors that, if incorporated into future education, could be made much more effective.

6. SYNTHESIS

I chose the topic of the transition to digital education as the topic of the thesis, reflecting on the situation that developed in March 2020, as well as its impact on primary school education, in the case of the institutions of Dombóvár. My goal was to examine how schools and teachers experienced the transition to online education, and how much difficulty they experienced with typically unfamiliar programs (for example Teams, Zoom), education in a different medium, in the digital space, what was the most negative aspect of the transition during. The investigation also examined the use of experience and development of institutions and teachers, as well as whether they plan to use the positive aspects of digital education, and in which direction they plan to develop traditional education.

Regarding the topic, in the theoretical part of the thesis, I dealt with the coronavirus and the virus situation, domestic measures, and the transition to digital education. I presented that, based on the tests, the digital competencies and preparedness of the teachers, the advantages and disadvantages of digital education, the possible negative consequences of distance education, who are the losers of the transition, as well as the possibilities of using the experiences in the future.

The practical part contained the results of the questionnaire research and its evaluation. In order to examine the topic, I prepared my own questionnaire, which I shared among the teachers of the two primary schools in Dombóvár involved in the research. Teachers who worked as teachers in these elementary schools and were involved in digital education could participate in the survey. The respondents had to answer different types of questions (open, closed and semi-closed questions). A total of 58 people took part in the survey, a mix of women and men. A total of 63 teachers work in the two institutions, 92.1% of them participated in the survey, a very high rate.

Similar to previous studies, my research proved that the transition to digital education in March 2020 caused difficulties for the majority of teachers, and the change significantly reduced the effectiveness of education. Several teachers mentioned that the students were lagging behind in learning, the children's development was very difficult to solve, social competences could not develop or did not develop, and the children's behavior changed in a negative direction. Most of the problems were the result of the impersonal nature of the new form of education. In the case of the teachers teaching in the ecclesiastical school, it was not shown that the transition would have been easier for them, or that the school would have provided them with more support, or that they would have had better conditions. It shows a

mixed picture of how schools will use their experiences with digital education in the future. The majority will use them as a supplement to traditional teaching methods.

Based on the results of the research, I see it as justified for further research to be conducted on the topic in the future. It would be worth investigating how distance learning experiences are planned and how they can be incorporated into the practice of classroom education. A strategy prepared by the legislator could be based on the research results, because modernization and the use of digital technologies are an important criterion for today's education.

7. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bartal Orsolya – Kolacsek Sándor (2021): Post-Covid hatás az oktatásban. *Gradus*, 8(3): 11-18.
2. Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák, különbségek*. OKKER Oktatási Kiadó. Budapest
3. Boncz Imre (2015) (szerk.): *Kutatásmódszertani alapismeretek*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs
4. Borsos Levente – Kruzslicz Tamás (2022): Nyelvtanári szerepek az online térben: a Covid19-járvány alatti távoktatás tanulságai a magyar mint idegen nyelv tanításában. In: Jánki István – H. Tómesz Tímea – Domonkosi Ágnes (szerk.): *A DIGITÁLIS OKTATÁS NYELVI DIMENZIÓI*. Válogatás a PeLiKon2020 oktatásnyelvészeti konferencia kerekasztal-beszélgetéseiből és előadásaiból. Líceum Kiadó, Eger, pp. 243-254.
5. Érsek Attila (2020): Digitális eszközök tanulókra vonatkozó kognitív hatásainak feltáró jellegű kismintás kutatásai. In: Racskó Réka (szerk.): *A kultúraváltás hatása az oktatásra: tanulmányok a digitális átállás iskolára gyakorolt hatásáról*. Líceum Kiadó, Eger, pp. 162-183.
6. Huszti Elek (2021): A digitális oktatás próbatétele halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében. *Acta Medicinæ et Sociologica*, 12(33): 160-189.
7. Józsa Gabriella – Karáné Miklós Noémi – Józsa Krisztián (2021): Pedagógusok tapasztalatai a tanulók motiválásáról a Covid19 járvány idején. *Gyermekeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9(2): 169-186.
8. Kis Diána – Bana Tibor (2020): Intézkedések a koronavírus-járvány ellen Ausztriában, Magyarországon és Romániában. In: Kovács László (szerk.): *A koronavírus (COVID19) gazdasági és társadalmi összefüggései és hatásai*. Szombathely, Savaria University Press. pp. 37-48.
9. Kontra József (2011): *A pedagógiai kutatások módszertana*. Egyetemi jegyzet. Kaposvári Egyetem, Kaposvár
10. Köpeczi-Bócz Tamás (2018): A digitalizáció jelentősége, lehetőségei az oktatásban. In: Antal Emese – Pilling Róbert (szerk.): *A magyar gyermekek és fiatalok életmódja: Táplálkozás, testmozgás és lélek*. TÉT Platform, Budapest, pp. 155-158.

11. Kukucska Zsuzsa (2022): Oktatási módszerek az általános iskolások körében, a Covid-19 járvány idején. *Metszetek*, 11(3): 79-102.
12. Lannert Judit (2022): A pandémia miatti iskolabezárások és a digitális oktatás hatása a tanulók felkészültségére a közoktatásban és a felsőoktatásban. In: Kolosi Tamás – Szelényi Iván – Tóth István György (szerk.): *Társadalmi Riport 2022*. TÁRKI, Budapest, pp. 307-324.
13. Lendvai Lilla (2023): „Mert emberekkel foglalkozunk, mi is emberek vagyunk”. Általános iskolai pedagógusok online oktatásra való átállással kapcsolatos megélésének és kapcsolattartásának jellemzői a COVID-19-világjárvány idején. *Iskolakultúra*, 33(6): 53-70.
14. Matjasic, Sandra Katic – Ferraro, Francesco Vincenzo – Ambra, Ferdinando Ivano (2021): Distance Learning during the COVID-19 Pandemic. A Comparison between European Countries. *Education Sciences*, 11(10): 1-18.
15. Molnár Gyöngyvér – Hódi Ágnes – Ökördi Réka – Mokri Dóra (2021): A koronavírus-járvány okozta rendkívüli oktatási helyzet hatása 2-8. évfolyamos diákok tudás- és képességszintjére az olvasásszövegértés, a matematika és a természettudományok területén. *Iskolakultúra*, 31(2): 3-22.
16. M. Pintér Tibor (2021): Pedagógiai kihívások a Covid idején. *Gyermekeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9(2): 91-96.
17. Nahalka István (2022): Koronavírus és oktatáspolitikai. *Educatio*, 30(1): 22-35.
18. Ősz Rita (2020): Hogyan alakíthatjuk át az online oktatást a járványhelyzet értékelése után. *Civil Szemle Különszám*, pp. 145-154.
19. Parragh Bianka – Báger Gusztáv – Tóth Gergely (2020): A koronavírus-válság újszerűsége és kezelésének első eredményei: Az ösztönző állam, mint válságkezelő. In: Parragh Bianka – Kis Norbert (szerk.): *Az ösztönző állam válságkezelése I. A koronavírus-válság kezelésének első eredményei*. Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest. 17-64. o.
20. Sipos Katalin (2021): Játékpedagógia a digitális oktatásban A szabadulószooba gyakorlati alkalmazásának lehetőségei. In: Kéri Katalin (szerk.): *Digitális és online lehetőségek, jó gyakorlatok a tanári munkában és a neveléstudományi kutatásokban*.

Osztatlan tanár szakos hallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak. Pécsi Tudományegyetem, Pécs, pp. 111-123.

21. Symenoidis, Vasileios – Francesconi, Denis – Agostini, Evi (2021): The EU's Education Policy Response to the Covid-19 Pandemic: A Discourse and Content Analysis. *CEPS Journal*, Vol. 11. Special Issue, pp. 1-27.
22. Szabóné Mojzes Angelika (2021): Becsengettek! Mobiltelefonokat a padokra! A digitális oktatás helyzete, feladatai, lehetőségei. In: Kéri Katalin (szerk.): *Digitális és online lehetőségek, jó gyakorlatok a tanári munkában és a neveléstudományi kutatásokban*. Osztatlan tanár szakos hallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak. Pécsi Tudományegyetem, Pécs, pp. 18-34.
23. Thékes István (2020): A Covid-19 vírusjárvány miatti hazai távoktatás digitális megoldásainak elemzése. In: Kozma Gábor (szerk.): *Fejezetek a Covid-19-es távoktatás digitális tapasztalataiból*. Gerhardus Kiadó, Szeged, pp. 7-17.
24. Tork (2020): A SARS-CoV-2 (Covid-19, új koronavírus) járvánnyal kapcsolatos higiéniai aggályok, valamint a nyilvános mosdók használatának és az étterembe járás szempontjai. [Utolsó megtekintés: 2023. 09. 11.] <https://tork-images.essity.com/images-c5/766/322766/original/tork-white-paper-811-essity-hu-hu-hr.pdf>
25. Ugrai János (2020): Pürrhosz kapujában – A tudományok és az oktatás hazai kilátásai és a járvány adta esély. In: Fokasz, Nikosz – Kiss Zsuzsanna – Vajda Júlia (szerk.): *Koronavírus idején*. Replika, pp. 121-126.

8. MELLÉKLETEK

A kérdőív kérdései

A Covid-19 járvány hatása az általános iskolai oktatásra

Kedves Pedagógus!

Tóth Blanka Flóra vagyok a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campusának utolsó éves tanító szakos hallgatója.

Kérem, segítse szakdolgozatom elkészítését az alábbi kérdőív megválaszolásával, melyben azt kutatom, milyen hatással volt a koronavírus és az általános iskolák digitális oktatásra történő átállása a pedagógiai munkára Dombóváron. Vizsgálom továbbá, hogy a tanítók és a tanárok megkaptak-e minden olyan segítséget (intézményi támogatás, eszközök, stb.), mellyel sikeresen és hatékonyan tudták végezni feladataikat. Szeretném megtudni, hogy voltak-e pozitív hozadéka a digitális oktatásnak, illetve melyek voltak azok, vagy csak negatív hatások következtek be. A kutatás a pandémia időszakában szerzett tapasztalatok jövőbeli intézményi gyakorlatába történő beépítési lehetőségeit is kutatja.

Az Ön neve...

- ☐ Nő
- ☐ Férfi

Az Ön kora...

- ☐ 18 és 25 év között
- ☐ 26 és 35 év között
- ☐ 36 és 45 év között
- ☐ 46 és 55 év között
- ☐ 55 év felett

Milyen fenntartású intézményben dolgozik Ön?

- ☐ Állami/önkormányzati
- ☐ Egyházi

Jelenleg milyen tárgya(ka)t tanít a munkahelyén?

Rövid szöveges válasz

Hány éve dolgozik a szakmájában?

- ☐ 3-5 éve
- ☐ 6-10 éve
- ☐ 11-15 éve
- ☐ Több, mint 15 éve

1. Munkája során (jelenlegi gyakorlatára is gondolva) használ Ön IKT eszközöket?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

1/b. Amennyiben igennel válaszolt, egy 1-től 5-ig terjedő skálán mennyire használja Ön magabiztosan az IKT eszközöket?

	1	2	3	4	5	
Egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	Teljes mértékben

1/c. Amennyiben nem használ IKT eszközöket munkája során, annak mi az oka?

Hosszú szöveges válasz

2. Munkája során milyen IKT eszközöket használ? (Több válasz is adható!)

- ☐ Számítógép/laptop
- ☐ Projektor
- ☐ Interaktív tábla
- ☐ Vizualizáló (dokumentum kamera)
- ☐ Tablet
- ☐ Okostelefon
- ☐ Távezérlő kézi tábla
- ☐ Egyik sem
- ☐ Egyéb...

3. A felsorolt programok és platformok közül melyeket használja a diákok oktatása során? (Több válasz is adható!)

- ☐ Microsoft Office programok, például PowerPoint
- ☐ Smart szoftverek
- ☐ Google alkalmazások, programok
- ☐ YouTube
- ☐ Digitális kvízek, gyakorló felületek
- ☐ Egyiket sem
- ☐ Egyéb...

4/a. Az oktatáshoz használt eszközök terén mennyire tartja felszereltnek az oktatási intézményt, melyben dolgozik? Értékelje egy 1-től 5-ig terjedő skálán!

	1	2	3	4	5	
Egáltalán nem felszerelt	☐	☐	☐	☐	☐	Teljes mértékben felszerelt

4/b. Kérem, indokolja előbbi válaszát!

Hosszú szöveges válasz

5. Hogyan élte meg Ön pedagógusként a digitális oktatásra való átállást 2020 márciusában? Írja le röviden!

Hosszú szöveges válasz

6. Mi okozta Önnek a legnagyobb nehézséget? Több válasz is adható!

- ☐ Alkalmazkodni a távoktatáshoz, annak sajátosságaihoz
- ☐ Átalakítani a tanítási módszereimet
- ☐ Új/más típusú szemléltető anyagokat gyártani
- ☐ Megtanulni számomra ismeretlen programok kezelését
- ☐ A diákokkal való kommunikáció
- ☐ A szülőkkel való kapcsolattartás
- ☐ Semmi sem okozott nehézséget
- ☐ Egyéb...

7. A távoktatást mely programok segítségével végezte az alábbiak közül? (Több válasz is adható!)

- ☐ Zoom
- ☐ Discord
- ☐ Google Classroom
- ☐ Microsoft Teams
- ☐ Egyéb...

8. Korábban használta már a programot, programokat?

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Részben

8/b. Ha korábban nem ismerte a távoktatáshoz használt programot, hogyan sajátította el a használatát?

- ☐ Egyedül
- ☐ Segítséggel
- ☐ Volt, amit egyedül, volt, amit segítséggel

8/c. Ki(k)től kapott segítséget a program elsajátításához? (Több válasz is adható!)

- ☐ Vezetőtől
- ☐ Kollegától
- ☐ Ismerőstől
- ☐ Családtagtól
- ☐ Nem kaptam segítséget
- ☐ Egyéb...

9. Ön rendelkezett a távoktatáshoz szükséges eszközökkel, például laptop/számítógép?

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Részben

9/b. Amennyiben nem rendelkezett a munkavégzéshez szükséges eszközzel, a munkahelye biztosította Önnek azt?

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Egyéb...

10. Ön szerint melyek a digitális oktatás legnagyobb pozitívumai? Kérem, írja le saját véleményét!

Hosszú szöveges válasz

11. Milyen negatívumokat tapasztalt a munkájában, a gyerekek oktatásával kapcsolatban a digitális oktatás következményeként? Kérem, ossza meg a saját tapasztalatait!

Hosszú szöveges válasz

12. Az Ön intézményükben tervben van az elektronikus oktatás, e-learning vagy a távoktatás későbbi alkalmazása, a hagyományos oktatásra való visszatérést követően is?

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Részben
- ☐ Nem tudom
- ☐ Egyéb...

13. Milyen formában tervezi Ön vagy az oktatási intézmény felhasználni a digitális oktatás tapasztalatait, pozitívumait?

Hosszú szöveges válasz

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /

diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve:

Toth Blanka Flóra

A Hallgató Neptun kódja:

GYLNML

A dolgozat címe:

"Kiszárvént az idő." A Covid-19 járványhatása az általános iskolai oktatásra egy dél-dunántúli kisvárosban.

A megjelenés éve:

2023

A konzulens intézetének neve:

Neveléstudományi Intézet

A konzulens tanszékének a neve:

Anyanyelvi és Gyermek kultúra Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2023 év 11 hó 10 nap

Toth Blanka

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat
III. Hallgatói Követelményrendszer
III.1. Tanulmányi és Vizgaszabályzat
6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója
4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Toth Balazs Flóra (név) (hallgató Neptun azonosítója: GYLJHL)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvitsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2023 év 06 hó 05 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.